

2014 m. lapkričio 28 d., penktadienis

Nr. 42 (1103) Kaina 2,80 Lt / 0,81 Eur

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | F o t o g r a f i j a | K i n a s

Mieli skaitytojai,

Visuose „Lietuvos pašto skyriuose“ vyksta laikraščių ir žurnalų prenumerata 2015 metams.

Nepräleiskite progos kas savaitę skaityti „7 meno dienas“, kurios pačios ateis į Jūsų namus.

Savaitraščio kaina kioskuose – 2,80 Lt / 0,81 Eur,
o prenumeratoriams – 2,20 Lt / 0,64 Eur.

Prenumeratos kaina 1 mėn. – 9,50 Lt / 2,75 Eur,
6 mėn. – 57 Lt / 16,50 Eur, metams – 95 Lt / 27,51 Eur.

„Kino“ žurnalo 1 numerio prenumeratos kaina – 7 Lt / 2,03 Eur,
pusmečiui – 14 Lt / 4,05 Eur, metams – 28 Lt / 8,11 Eur.

Prenumeruodami mūsų leidinius palaikote mūsų darbą.
Prenumeratą galite užsisakyti ir internetu.

2

Pianistės Irenos Uss-Armonienės vakaras

5

Jono Jurašo „Barbora“ Vilniuje

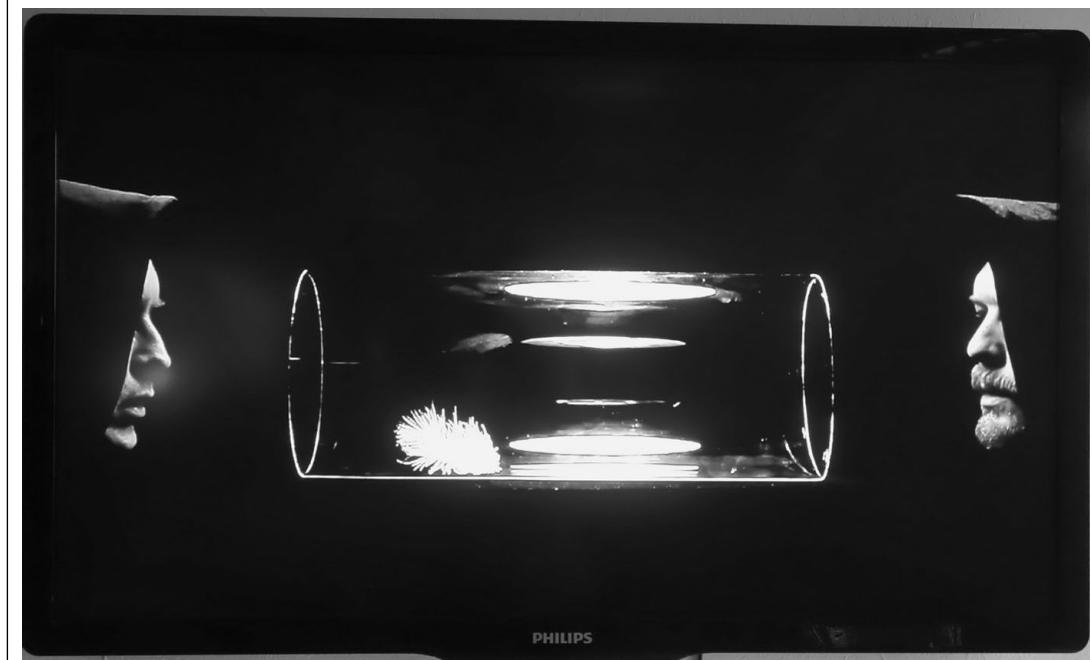
6

Paulinos Pukytės paroda Šlapelių muziejuje

8

Lietuvių dokumentikos premjeros

Linas Liandzbergis, Arturas Valiauga, „Laikmena Nr. 2“, fragmentas. 2014 m.

A. NARUŠYTĖS NUOTR.

Dirbtinis kvėpavimas

Paroda „Duona, vynas, laikmena“ galerijoje „Meno forma“

Agnė Narušytė

Kai Arturas Valiauga pasakė, kad doro bendrą parodą su sūnumi Roku ir Linu Liandzbergiu, iškart supratau: viską metusi važiuosiu į Kauną. Jei fotografas nutarė susidėti su skulptoriumi ir „tarp disciplinų“ kuriančiu menininku, gresia kai kas neįprasta. Vos tik jėjusi į galeriją „Meno forma“ pamačiau, kad neapsirauk: mane pasitiko ne tik pavadinime žadėti daiktai, bet ir laikas. Tai tikriausiai nuskambėjo kaip mistifikacija, bet iš tiesų galerijos tamsoje du Valiaugos ir Liandzbergis prikélé laikmenų filosofijos „šmékla“, kad jos suvaidintų savo istorinę dramą šiuolaikiniam žiūrovui. Siegfriedas Kracaueris, Walteris Benjaminas, Roland’as Barthes’as, André Bazinas, Christianas Metzas, Vilém Flusseris, Davidas Greenas ir Nerijus Milerius – visi yra vienaip ar kitaip pasiskakę apie fotografijos ir kino ontologiją, vieinas kitą papildydami, pratęsdami ar nutylédami. Trys menininkai jų teiginius perkelia į užtamsintos erdvės laikmeną ir apžvelgia tarsi iš visų jau pergyventų post post aukštibyų lengvai ironizuodami.

XX a. pradžioje Kracaueris, ra-

šydamas naujos laikmenos – kino – teoriją, skaitytojus nustebino teiginiu, kad vis besikeičianti tapyba yra „mažiausiai priklausoma nuo fiksuotos medžiagos ir techninių veiksninių“. Nustebino, nes tapyba yra itin daiktiska – tai stori, reljefais sukietėj dažų sluoksniai, rupūs drobės paviršiai, kvapas, primenantis dirbtuvu prietemą, nelankstūs, visur sunkiai telpantys dydžiai, kurie kilnojami iš vienos vietos į kitą bilsteli. Bet parodoje matau: filosofas teisus! Čia eksponuojami naturmortai ir portretai neturi nei storio, nei kvapo. Jie nufotografuoti, bet nėra net fotopopierius – plonesnio, lanksto mo ir užimančio mažiau vektorių. Tai bekiūnės projekcijos, kurias palietus vaizdinys paspruktų palikdamas su juo nesusijusį ekraną medžiagos parviršių. Ir vis dėlto tai – atpažįstamai ir nepancigiamai tapyba. Tos pacios vynuočės, ananasai, granatai, pu siau nuluptos citrinų žievelės ir vynas, tie patys šviesos blyksniai, atspindžiai, faktūros ir tūriai, per amžius iškintavę pavaizduotų daiktų tikrumu. Ta pati „tortinė“ kompozicija, grupuojant į kraštus paby rančius daiktus aplink solidesnius, oriai atrodančius ąsočius ir grafiną, ta pati absoliutaus, belaikio fono

tamsa. Vaisiai konkretūs, liestini ir suvalgintini čia ir dabar, o vaizdiniai belaikiai ir beviečiai – tie paveikslai galėtų priklausyti ne vienam šimtmeciui ir skirtingoms Europos šalims. Tikrai – nuo visko, kas mūsų samonėje „tapybiška“, kas ją socialiai palaiko, nuimta ir patraukta tapyba vis dar yra tapyba, netgi nepaisant to, kad ši miražą kuria fotografinis aparatas.

Tai reiškia, kad čia matomi vaisiai, duona ir vynas realiai egzistavo, taip pat ir tai, kad dabar jų čia nėra. Kiekvienoje fotografijoje, anot Bazino ir Barthes'o, šmékščiojanti mirtis čia susilieja su svarbiausiu naturmortų tapybos pranešimu: *memento mori* ir *vanitas vanitatum omnia vanitas* – visi gyvenimo rūpesčiai yra tuštybių tuštybė, nes viskas laikina, tu mirsi, kaip nukris, sudžius ir sudūlės šita lupama žievelė. Laikinumo patirtis tapyba konstruoja įterpdama kaukoles, laikrodžius, pūvančius vaisius, besiskaidančius dūmus, nutilusius muzikos instrumentus, tą pačią lupamą citriną, kurios sulys malonumo lūkestį nutvilko rūgštimi. Šių simbolių reikia, nes tapyboje niekas nekinta, ten perkelti daiktai ir žmonės tampa amžini, jie išlieka net suirus tapybos kūnui.

NUKELTA | 6 PSL.

Patikimoji

Pianistės Irenos Uss-Armonienės jubiliejinis vakaras

Laimutė Ligeikaitė

Muzikavimo ansamblje esmė, kaip žinia, yra jo narių lygiavertis kumas, susiklausymas, bendrystė, kai dėl trokštamo meninio rezultato paaukojama individualybės raiška. Dažniausiai pažindami ansamblį kaip vieną, retai atkreipiamė dėmesį į kiekvieną jo narį atskirai, nebent jis nuolat koncertuoja ir kaip solistas. Pianistė Irena Uss-Armonienė išprasta matyti scenoje su muzikavimo partneriais, išprasta sutiki Muzikos ir teatro akademijoje, kur ji yra ilgametė profesorė, Koncertmeisterio katedros vedėja, išgirsti, jog vėl išyksta vesti interpretacijos meistriškumo kursus, tačiau dėmesiu atlikėja nelepinama. Todėl vis dėlto smagu pasinaudoti gražiai Jos Švenčiamuoju jubiliejaus proga ir pažvelgti į vieną nekasdienską koncertą Taikomosios dailės muziejuje, išskiriantį kažkokiu ypatingu nuoširdumu, atsakingumu ir šventiška nuotaika, kurią ryškiausiai spinduliai jubiliatė.

Nors Irena Uss buvo daugelio žymų Lietuvos atlikėjų partnerė, yra grojusi su orkestrais, Valstybiniu Vilniaus kvartetu, koncertavusi daugelyje pasaulio šalių, galima sakyti, jog visą savo sceninį gyvenimą pašventė šeimai tikrąjį šio žodžio prasme – ansambliui, su kurio nariais daugiausiai koncertuoja ir yra žinoma kaip darnaus šeimyninio dueto Armonas-Uss ir Armonų trio narė. Tai su jais atlakta daugybė lietuvių autorų premjerų, dalyvauta

prestižiniuose Lietuvos, Vokietijos, Rusijos festivaliuose, greta daugelyje Europos šalių, įrašyta muzika Lietuvos ir užsienio radijų fondams. Ir šiek tiek pianistei talkino šeimos nariai, žinomi muzikai, LMTA profesoriai – violončelininkas Rimantas Armonas, jo sesuo smuikininkė Ingrida Armonaitė ir iš Vokietijos atvykės sūnus „Trio Enescu“ narys, violončelininkas Edvardas Armonas – beje, visi profesijai pasirinkę styginius instrumentus, tarsi nedrįdami ižengti į užimtą „pianistinę teritoriją“. Tiesa, I. Uss šeima pasižymi dar platesniu muzikiniu kontekstu. Išsami atlikėjos biografija buvo pateikta koncerto programoje, iš kurios nežinantis galėjo suprasti, jog Irena Uss gimė ir augo Kaune, muzikų šeimoje. Jos motina Ana Turovska-Ūsiencė – garsi dainavimo pedagogė, išugdžiusi būrį žymų dainininkų, brolis Averinas Ūsas – pianistas, ketvirti amžiaus vadovavęs J. Naujaliu muzikos gimnazijai, dėdė Viktoras Turovskis – iškilus choro dirigentas, nusipelňęs meno veikėjas, choro „Vilija“ įkūrėjas ir ilgametis vadovas.

Irena Uss ir jos scenos partneriai seniai imponuoja meistriškumu. Jau prieš daugelį metų apie juos rašė muzikologai pabrėžia ne vien virtuoziškumą, bet ir Ritos Nomicaitės išvardytą vertingiausią savybę – „intelligentiškā laikyseną interpretuojamos muzikos atžvilgiu: atlikėjai tampa lyg nematomi, jie persikūnija į kiekvieną opusą“. O pasak Audronės Žiūraitytės, „pianistės

Irenos Uss meistriškumas – taktiškas, nesavitkslis, svarbus puikaus dueto veiksny“.

Šias savybes vėl pademonstravo I. Uss ir partneriai, atlikdami išvairos stilistikos autorų programą. Gerai dramaturgiškai sudėliotame koncente pagrindiniu akcentu buvo pasirinktas Dmitrijaus Šostakovičiaus Fortepijoninis trio Nr. 2 e-moll, op. 67, labai svariai pradėjęs antrą koncerto dalį. Ypatingo meistriškumo ir dvasinės brandos reikalaujančios kūrinys suskambėjo nepaprastai raiškiai, stilingai. Trio atskleidė gilių šios muzikos tragizmą ir dinamišką emocionalumą, kaip mažlaus *Largo* dalyje, kur kiekvieno instrumento linija, „rėžė“ sodrą garsą, palaikomą stoškų „choralinį“ fortepijoną akordą, arba finaliniame „mirties šokyje“, kur, išsiūbus nevilties, netgi griūties šełsmui atlikėjai tarsi beatodairiškai nėrė į jo epicentrą, o iš tikrujų labai protingai suvaldė ir grubiai aštrius *pizzicato*, ir melodines frazes, ir staigius dinaminius kontrastus, ir atidžiai sekė vidinio pulso vedlį. Manyčiau, kad D. Šostakovičiaus muzika trio nariams yra artima, ją perprasti galbūt padėjo I. Armonaitės asistentūra ir R. Armono aspirantūra Maskvos P. Čaikovskio konservatorijoje, galbūt I. Armonienė giliai įstigo Mstislavo Rostropovičiaus, ypatingo D. Šostakovičiaus muzikos atlikėjo, meistriškumo pamokos. Kad ir kaip būtų, šis Fortepijoninis trio e-moll – tai jų repertuaro akcentas (beje, persikūnija į kiekvieną opusą). O pasak Edvardo garsas

Edvardas Armonas, Ingrida Armonaitė, Irena Uss-Armonienė,

Rimantas Armonas

A. RAKAUSKO NUOTRAUKOS

je višejiusiai kompozitoriaus našlei).

Visiškai kitokia gaida skambėjo vienintelis koncerte lietuviškas kūrėjas – Jurgio Juozapaičio „Mėnulio šviesa“ dviem violončelėms ir fortepijonui, sukurtas Armonų trio užsakymu (2004 metų autorinė versija). Čia išgirdau impresionistišką, „permatomą“ spalvą, natūralią muzikos tēkmę, kurią jautriai perteikė Edvardas ir Rimantas Armonai ir kuriai kaip visada patikimą pagrindą „klojo“ Irenos Armonienės fortepijonas. Iš neišsemiamo savo raiškos arsenalo šiek tie ištraukė subtilų garsą, prasmingą strichų kalba, sulig pabaiga išnykstanti *flautando*, tarsi išgyvendami šviesų būties amžinybės svokimą.

Kiti kūriniai – Roberto Schumanno „Fantastičės piesės“, op. 73, violončelės ir fortepijonui bei Ottorino Respighi *Adagio con variazioni* – leido dar ryškiu atsiskleisti I. Uss muzikavimui. Nors juose iš pirmą planą keliamą violončelę, išsklausyti iš svarbių ir sudėtingų fortepijono medžiagų buvo ne mažiau įdomu ir malonu. Trimis R. Schumanno pjesėmis pradėj koncertą, I. Uss ir Edvardas Armonas pradžiugino darniu motinos ir sūnaus duetu, įnešdami aukštus kultūros visuomenės požiūrių – namų muzikavimo – tradicijos atšvaityt. Tiesa, Edvardo garsas

Trio Enescu

tokybiškas, profesionalus grojimas. Dominavo virtuoziškas pianistės skambinimas, tačiau fortepijono garsai nebuvę spalvingi, trūko išjautimo į muziką. Apėmė keistas pojūtis, tarsi gana gražiai skambantis smuikas tik kartais pagriežia savo temas, o švelniai traktuojama violončelė tik delikačiai pritaria. Norėjosi įtaigėsniu šios muzikos traktavimo, išjautimo į skirtingesnę nuotaikas, aukšesnio kiekvieno instrumento dominavimą, kai svarbiausia muzikinė medžiaga autorius paskiria būtent šiam muzikos vykdomiui.

Antroje koncerto dalyje skambėjo lyriinių bei elegiškų nuotaikų muzikai, kuri, atrodė, šiam ansambliu artimesnė. G. Enescu „Tolimoji serenada“ („Sérénade lointaine“, dedikuota Rumunijos karališkajai šeimai), kaip ir šio kompozitoriaus Trio a-moll, išrašytos ansamblio kompak-

Pabuvimas kartu

„Trio Enescu“ koncertas filharmonijoje

Aldona Leonora Radvilaitė

Koncerte „Rudens trio“ lapkričio 19 d. galėjome pasiklausyti jauno kolektivo „Trio Enescu“ muzikavimo. Tai fortepijoninis trio, susibūrus 2011 m., kai buvo minimos žymiausio XX a. rumunų kompozitoriaus, smuikininko virtuozo, pianisto, dirigento George'o Enescu (1881–1955) 130-osios gimimo metinės. Trio studijavo Albano Bergo kvarteto narių ir prof. Haraldo Schonevengo klasėse, tobulinosi žymiu atlikėjų meistriškumo kursuose, tapo laureatu tarptautiniuose kamerinės muzikos konkursuose „Jeunesse Musicales“, „J. Brahms Gesellschaft“ Austrijoje, „Helexpo“ Graikijoje, nemažai koncertavo įvairose pasaulio salėse. Šiemet pasirodžiusioje pirmoje „Trio Enescu“ plokšteliėje išrašyti G. Enescu kūriniai ir vienas paskutinių Gabrielio Fauré opusu, Trio d-moll. 2013 m. ansamblis pasirašė sutartį su garšia klasikinės muzikos išrašų kompanija „Genuine Classics Recording Group“ ir „Dagmar Körner“ koncertine agentūra, atveriančia platesnius kelius į pasaulio koncertų sales.

Trio groja du lietuvių – pianistė Gabrielė Gylytė-Hein ir violončelininkas Edvardas Armonas – bei Rumunijoje gimusi smuikininkė Alina Armonas-Tambrea. Kadangi koncerto programoje vyravo kūrinių, kuriuose sudėtingiausia buvo fortepijono partija, visų pirmą atkreipkime dėmesį į pianistę Gabrielę Gylytė-Hein. Ji studijavo LMTA (prof. Petro Geniušo kl.), Frankfurto prie Maino ir Manheimo aukštosiose muzikos mokyklose (Levo Natochenny ir Paulino Dano klasėse), tapo tarptautinių konkursų laureate. Smuikininkė A. Armonas-Tambrea, baigusi Roberto Schumanno aukštają muzikos mokyklą Diuseldorfre ir Kelno aukštają muzikos ir šokio mokyklą, dabar yra smuiko ir kamerinio ansamblio docentė Darmštato muzikos akademijoje, daug koncertuoja, griežiai puikiu Giovanni Guadagnini smuiku (1796 m.). Violončelininkas Edvardas Armonas yra žinomų Lietuvos muzikų – pianistės Irenos Uss ir violončelininko Rimanto Armono sūnus, studijavo LMTA (prof. R. Armono kl.), Kelno aukštajoje muzikos ir šokio mokykloje (prof.

Franso Helmersono kl.), Paryžiaus nacionalinėje konservatorijoje (prof. Philippe'o Mullero kl.), tobulinosi žymiu pasaulio muzikų meistriškumo kursuose. Jis yra pelnės Landgrafo von Hessen premiją (Vokietija) ir teise griežti Mstislavo Rostropovičiaus, ypatingo D. Šostakovičiaus muzikos atlikėjo, meistriškumo pamokos. Kad ir kaip būtų, šis Fortepijoninis trio e-moll – tai jų repertuaro akcentas (beje, persikūnija į kiekvieną opusą). O pasak Audronės Žiūraitytės, „pianistės

tinėje plokšteliėje. Talento rusų kompozitoriaus, dirigento, pianisto ir teoretiko, Sergeaus Rachmaninovo ir Aleksandro Skriabino mokytojo Antono Arenskio keturių skirtingo charakterio dalių, išplėotas Fortepijoninis trio Nr. 1 d-moll, op. 32, tekėjo sklandžiai, gana nuotaikingai, nors vertėtų dar paieškoti įdomesnės dramaturgijos, kad nuolat besikartojanti panaši muzikinė medžiaga įgautų tikslingesnę plėtotę, ejimą į kulminaciją, o ši būtų ryški ir jaudinanči. Analogiskai traktuojamos gražios kūrinių temos ilgai įlausytiems prailgsta. Po elegiškai ramiai nuskambėjusios muzikos audringai ir pakiliai būsū atlikta Astoro Piazzollos „Žiema“ iš ciklo „Metų laikai“ tarsi įrodė, kad „Trio Enescu“ sugeba užsidegti ryškios ir efektinės muzikos traktavimui. Pasipylė sveikinimai, gėlių puokštės.

Pilkieji orkestro kardinolai

Pokalbis su žymiais smuikininkais Antonu Barakhovskiu ir Borisu Garlitskiu

Nekyla abejonių, kad iš daugybės individualybų susidedantis orkestras sudaro bendruomenę, kurios hierarchijos viršūnėje paprastai yra dirigentas. O orkestro koncertmeisteriui šioje sudėtingoje sistemoje tenka ypatingas vaidmuo. Pirmasis smuikininkas daro didelę įtaką įvairose orkestrinio gyvenimo srityse, jo atsakomybės ribos apima daug skirtinį muzikinių ir organizacinės užduočių. Koncertmeisteriui reikalinga ir meninė kompetencija, ir ištobulinta grojimo technika, ir organizatoriaus, lyderio gebėjimai. Jis atsako ne tik už savo, bet ir už visos smuikininkų grupės, o kartais ir visų styginių techninė lėgi, rengia partijas su strichuotės, pirtuotės pasiūlymais. Jis tampa dirigento asistentu, tarpinknu. Dažnai keičiantis dirigentams, šiu dienų koncertmeisteris yra tam tikras pastovumo garantas, atspindintis viso orkestro veidą klausytojo akys.

Apmąstant orkestro koncertmeisterio profesijos ypatybes, buvo subrandinta idėja Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje pirmą kartą surengti orkestrinio grojimo meistriškumo kursus. Jiems vadovavo du ižymūs smuikininkai: buvę Hamburgo filharmonijos simfoninio orkestro ir dabartinis „Bayerischen Rundfunk“ simfoninio orkestro koncertmeisteris **Antonas Barakhovskis** bei kvestinės Londono, Vienos ORF, „Covent Garden“ operos, Hamburgo filharmonijos ir kitų orkestrų koncertmeisteris **Boriss Garlitskis**, daugelyje šalių laukiamas Parizius nacionalinės konservatorijos ir „Folkwang“ menų universiteto (Esenas, Vokietija) smuiko speciálės profesorius. Svečiai dirbo su studentų orkestru, kurio koncertmeisteriais buvo paskirti Bernardas Petruskas, Ieva Daugirdaitė ir Minadora Šernaitė. Su abiem kursu vadovais kalbasi smuikininkė, LMTA docentė **Rūta Lipinaitytė**.

Kaip apibūdintumėte simfoninio orkestro koncertmeisterio paskirtį? Kokiomis asmeninėmis savybėmis turi pasižymeti smuikininkas, kad galėtų gerai atliki šį darbą?

Boriss Garlitskis: Nors koncertmeisterio profesija yra be galo suniki, ji teikia labai daug malonumo. Grodamas orkestrą, pirmasis smuikininkas turi galimybę išgyventi tokias

akimirkas, kurių niekada neišgyvena solistas. Galbūt koncertmeisteris tiesiogiai ir nepriverčia klausytojų vertki, tačiau tos aukštumos, kurias bendromis jégomis gali pasiekti 80-ties muzikantų kolektivas, yra nepasiekiamos jokiams solistui. Pirmasis smuikininkas turi galimybę pagroti puikias solo ištraukas, pavyzdžiu, iš Richardo Strausso simfoninės poemos „Herojus gyvenimas“ ar Johannezo Brahmo Pirmosios simfonijos tokiose salėse kaip „Carnegie Hall“, kur jis, kaip solistas, nepatektų. Kita vertus, tam tikra prasme koncertmeisterio darbas sunkesnis nei solisto. Solistas turi galimybę pasirosti, susikaupti. O koncertmeisteris, prieš sugrodamas sudėtingiausią solo ištrauką iš R. Strausso simfoninės poemos „Taip kalbėjo Zaratustra“, kuri nė kick ne lengvesnė už Maxo Bricho „Škotišką fantaziją“, prieš tai 20 minučių groja kartu su visais, rūpinasi įvairiais kitais dalykais, o paskui staiga turi „persijungti“ ir sugroti savo mažytį solo. Tai didžiulis stresas.

Koncertmeisteris tam tikra prasme yra muzikinis vertėjas tarp dirigento ir orkestrantu. Dirigento įvaizdžių kalbą jis turi sugebėti išversti į orkestro technikos kalbą. Dirigentas gali sakyti, kad muzika turi skambėti lyg prieš griaustinių ir lietu, o koncertmeisteris turi paaškinti, kad reikia groti, pavyzdžiu, labiau ant grifo, mažiau vibrnuojant, viršutinėje strypo dalyje ir pan. Pirmasis smuikininkas turi rūpintis net savo grojimu, bet ir tuo, kad jo grojimą suprastų visi kiti – ir sėdin tieji už jo, ir kitu grupių lyderiai. Koncertmeisteris dar turi būti diplomatus, švelninti konfliktines situacijas. Tai yra papildoma emocinė apkrova, sudėtingi psychologiniai uždaviniai.

Jei atliekant kūrinį dirigentas ir solistas išsiskiria, ar koncertmeisteris privalo sekti solistą ir groti pagal klausą, ar vadovautis dirigento ranka?

Antonas Barakhovskis: Be jokių abejonių, koncertmeisteris turi likti su dirigentu. Tai pagrindinė tai syklė. Koncertmeisteris gali „pagauti“ solistą, tačiau jis nėra tikras, kad „pagaus“ ir kitis orkestro nariai. Jei su koncertmeisteriu gros 4 muzikantai, o kiti 76 liks su dirigentu –

bus katastrofa. Profesionalus dirigentas greitai pastebės problemą ir stengsis suvaldyti orkestrą pats. Arba situaciją suvaldys solistas.

Ar atliekant solines partijas koncertmeisteris turi teisę į interpretacinių laisvę? Kaip jis turėtų elgtis, jei solo epizoduose jo interpretacija priešrauja dirigento interpretacijai?

B. G.: Koncertmeisterio ir dirigento bendradarbiavimas nesiskiria nuo kamerinės muzikos atlikimo, koncertmeisteris turi save laikyti lygiateisiu ansamblio nariu. Neradus bendro sprendimo, be abejo, tenka paklusti dirigentui. Nors skamba parodoksai, jei koncertmeisteris nesijuaučia lygiateisiu partneriu, jam yra sunkiau suprasti ir išvkydtyti dirigento valią. Jaustis lygiateisiu kartais yra sudėtinga, ypač kai priesais stovi žymūs, autoritetinga asmenybė. Sunku būna ir tada, kai sąlygas diktuoja dirigentas, muzikas suprantantis kur kas mažiau nei koncertmeisteris.

Ar žodis polifunktionalumas tinka koncertmeisterio profesijai apibūdinti?

B. G.: Be polifunktionalumo ši profesija neįsivaizduojama. Reikia būti ne tik koncertmeisteriu, bet ir dirigentu, reikia labai gerai žinoti partitūrą. Ankstesniais laikais tai buvo mažiau svarbu, visi skaičiuodavo taktus, ir tiek. Šiai laikai yra kitaip. Pinigų visur vis mažiau, kartu mažėja ir repeticijų, pasirengimui dažnai nepakanka laiko, orkestro muzikantai nesijuaučia tvirtai. Todėl koncertmeisterio vaidmuo koncerto metu tam pa vis svarbesnis ir atsakingesnis.

Ar norint sėkmę sudalyvauti perklausoje orkestro muzikanto vietai gauti pakanka gerai valdyti instrumentą, būti geru solistu?

B. G.: Kategoriskai ne. Yra be galo daug smuikinukų, kurie geba puikiai atlikti Brahmo ar Mozarto koncertą, netgi puikiai pasirodyti perklausoje, tačiau vėliau jie nepraeina bandomojo laikotarpio, nes visiškai nemoka groti nei orkestre, nei ansambyje, nėra susipažinę su orkestriniu repertuaru. Laimėti konkursą yra lengviau nei išsiki. Smuikininkai, kurie puikiai groja Jeano Sibiliaus smuiko koncertą, mano, kad orkestrinės partijos yra lengves-

Antonas Barakhovskis su studentais

nės. Jos tiesiog kitokios, reikalauja kitokių pasirengimo priemonių.

A. B.: Labai svarbu valyti instrumentą, tačiau jei smuikininkas, grodamas solo, galvoja vien apie save, iš darbo orkestre nieko nebūs. Reikėtų nepainioti atlikimo priemonių grojant *tutti* su koncertmeisteriu grojimui. Kaip lyderis, pirmasis smuikas turi vesti grupę, groti solo, tad jo atlikimo specifika skiriasi. Kita vertus, grojant grupėje ir koncertmeisteriu nėra galimybės išlieti visas savo emocijas, privaloma paklusti dirigento valiai, būti su kolegomis.

Ar aukštosios muzikos mokyklos skiria pakankamai dėmesio studenčių parengimui dirbtui orkestre?

A. B.: Neskiria visai! Aš per savo mokslus negavau jokio orkestrinio išsilavinimo. Studentų orkestrai dažnai laikomi kažkuo nereikalingu ir nereikšmingu. Toki požiūrių dažniausiai lemia tai, kad trūksta profesionalių, charizmatiškų muzikų, ypač dirigentų, kurie turėtų pakankamai kantrybės iškentėti (dažniausiai repeticijų pradžioje) nešvarą, nesynchronišką grojimą, gebėtų sudominti studentus, skatinant norą būti orkestro dalimi. Tai turėtų būti kantrus, suprantant, tolerantiškas ir įdomus muzikas.

B. G.: Bandymų yra, tačiau sistema, kuri sudomintų ir leistų jaunam muzikantui pajausti malonumą groti orkestre, kol kas nerasta. Solinio grojimo studijos yra svarbesnės, jos vertinamos atsakingiau. O juk geri orkestrai neatsiranda savaime, orkestro kokybę priklauso tik nuo kolektivo muzikantų entuziazmo ir profesionalumo.

Kaip įvertintumėte savaitę dirbo su LMTA studentų orkestru?

A. B.: Tikiuosi, kad mūsų darbas su orkestru buvo naudingas. Svarbu, kad su studentais dirbtų ne tik jų dirigantas, bet būtų kviečiami ir kiti. Kvietinė muzikai atveža naujų idėjų, dalijasi patirtimi, svečių darbas saugo orkeistro muzikantus nuo rutinos, skatiniai atsakingiai ruošti repeticijoms. Ypač naudinės yra kvietinių instrumentalistų darbas, jie gali pademonstruoti savo instrumentu, kaip pasiekti norimą rezultatą, paaškinti, kaip atlitti konkretias vietas, kaip spręsti techninės problemas.

B. G.: Dirbtai buvo labai malonu, studentai buvo pasirengę, motyvuoti. Darbas vyko be dirigento, tad jie buvo paversti labiau klausytis vienas kito. Kartais grojimas be dirigento atveria kitas galimybes, orkestro muzikantai priversti iðėti daugiau pastangų grojimo sinchroniškumui pasiekti. Padidėja kiekvieno aktyvumas, kartais net muzikuoja itaigiau, muzikinė iniciatyva yra ryškesnė, nes orkestro muzikantai ne pildo kažkieno kito valią, o reiškia savo idėjas. Grojimas be dirigento yra techniškai sunkesnis, todėl mane malonai nustebino Akademijos orkestras, be dirigento sugebėjęs sugroti visą Dmitrijaus Šostakovičiaus kūrinio dalį tik priešdėjus pirmajai repeticijai.

Šis straipsnis yra kultūrinės plėtros projekto „Atlikėjo polifunktionalumas muzikiniuose, kultūriuose ir socialiniuose procesuose“, finansuojamo Lietuvos mokslo tarybos (sutarties nr. MIP-095/2013), dalis.

Anonsai

„Liepu“ choro liepos – gimtajam Vilniui

Šių metų pavasarį Vilniuje, Žvejų gatvėje, prie Neries, buvo pasodinta net 50 naujų liepų liepų, išraiškinančių faktą, kad prieš 50 metų gimė mergaičių choras „Liepaitės“. Metams bėgant šis muzikinis kolektivas išaugo į „Liepaitių“ chorinio dainavimo mokyklą. Prieš 25 metus iš pirmųjų „Liepaitių“ susikūrė moterų choras „Liepos“. Lapkričio 26 d. 12 val. prie Žaliojo tilto

(Žvejų g., Vilnius), siekiant visa tai jamzinti, iškilmingai iðėta atminimo plynėlė.

certines programas. Ypatingiems savo aktyviuos kultūrinės ir šventeijskos veiklos metams „Liepos“ paskyrė jubiliejinių koncertų ciklą „Supynė „Liepos“ žiedų vainika“.

Jau netrukus, gruodžio 5 d. 19 val. – „Liepu“ koncertas „Senoji Vilniaus muzika“ Valdovų rūmuose. Koncerto programe skambės Vladislovo iš Gelniovo, Vaclovo Šamotuliečio, Jono Branto, Diodedeso Cato, Kristupo Klabono, Žygimanto Liauksmino kūriniai chorui *a cappella*. Išskirtinis vakaro kūrinys – Stanislawo Moniuszko Mišios e-moll, kurias atliks be-

veik prieš 50 metų jas dainavusios tuometinės „Liepaitės“.

Kartu su styginių kvartetu „Art Vio“ – Ingrida Rupaitė-Petrikienė (smuikas), Kristijonas Venslovas (smuikas), Tomas Petrikis (altais), Povilas Jacunskas (violončelė) – koncerte griež Arūnas Kučinskas (kontrabosas), pasirodys Vilniaus chorinio dainavimo mokyklos „Liepaitės“ jaunių choras. Specialiai koncertui „Senoji Vilniaus muzika“ choras subūrė apie 90 buvusių ir esamų choro narių.

RENGĖJŲ INF.

Keletas minčių iš gerumo antologijos

Aloyzo Jančoro dokumentinis filmas „Néra laiko gerumui“ apie Žebriūnų šeimą

Dalia Sverdioliene

Filmo antraštė kiek trikdo, nes prasideda žodeliu *néra*, besiribojančiu su nebūtimi. Néra laiko gerumui? Pavadinimui įsriegtas semantinis paradoksas raitosi it vijoklis, o išsižūrėjus lyg toteminis žaltys prashliaužia Monikos sukurtu Žebriūnų šeimos fotokoliažu: iš nuleistų akių gelmės, per rankos linkį link gretimo atvaizdo, per ūlos nuogą baltą ranką dramatiškai juodame fone, aplenkdamas saugiai apgaubtą apolonišką altą, slysteli sidabrine strypo strėle ir akių žviltiniu tuoju šauja į viršų; atremtas stabtelėjusios ir sustingusios vaškinės Damos (One-gino Tatjano?) žvilgsnio, lengvu rankos paliepimu įkrenta į netiketą ir graudžiai komiška puotos sceną lietuviškoj paežerėj, akimirksniu išskaidžiusią mistifikacijos rimių: pakibusio butaforiniams „Velnio nuotakos“ Dangaus soste, bejegiškai įstrigusio nesvarumo būklėje Žebriūno rankų – sparnų mostas... Aukščiau tik dangus.

„Man labai svarbu, kas tu buvai, iš kur tu kilięs, ką tu veikei, ką garbinai. Ir visiems turbūt svarbu savos šaknys, ne vien tėvų, bet ir tau-tos. Pasamonėje tie archetipai. Mes turime tūkstančių metų archetipų dalelytes savyje – moralės, mastymo... Isivaizduoja, koks sandėlis yra žmogus! Menininkams tai yra turta. Kai kurie tą savo sandėlių sugeba praverti. Tuo ir skiriasi, man atrodo, menininkai nuo nemenininkų arba prijaučiančių“, – Arūno Žebriūno mintis užrašė Rūta Oginskaitė. Aktorė Eglė Gabrėnaite: „Paklausiau savo studentų: kas jums yra baisiausia? Jie atsakė: melas, kurio pilna visur. Vyras ar moteris, draugas ar draugė... Jau nebėtarp mūsų Šablevičiaus, Verbos. Tai, ką daro Jančoras, labai svarbu ir vertinga – dėl to, kad jis nemeluoja, rodo, kaip yra. Nesenai pasižiūrėjau „Gražuolę“ – šis filmas visai ne apie vaikus, o apie suaugusius! Žebriūnas tame neme-lavo, iškeldamas tyrumą ir sąžinę. Ir Jančoro filmo herojai atvirai kalbėjo, nemelavo. Visi keturi – orūs ir išmintingi, verti didžiulės pagarbos. Puikiai suprantu šią šeimą, nes ir pati esu „katė, kuri vaikšto viena“. Su Arūnu Žebriūnu ne kartą

susitikome kine. Mūsų pokalbiuose niekada nebuvu melo. Gyventi be melo kainuoja labai brangių – prisiminiau ir savo tėvo kadaise ištarus žodžius: „Vaikeli, tu dar nežinai, kaip sunku gyventi nemeluojant.“ Šitą tiesą pamačiau Aloyzo Jančoro filme.“

Kino režisierius Gytis Lukšas prisipažino, kad nuogastavo išvysias dritirambus garsiai menininkų šeimai. Po filmo peržiūros jis sakė: „Šis filmas turi žmogišką dialektiką, ji veikia labiau nei tik pasakojimas apie garsios menininkų šeimos gyvenimą, daro filmą prasmingą. Filmo herojai maisto apie tai, kas žmogaus gyvenime svarbiausia – kūryba, pašaukimas ar šeimos vertybės? Žebriūnas silpstant jégoms teigia, jog svarbiausia yra šeimos ryšiai ir santarvė. Jų gyvenimas nebuvu idealus – ne vienos šeimos gyvenimas tokis nera. Filme apmąstomi ir klysteliai. Visi šeimos nariai atskleidžia, ką jie suprato gyvendami, ir pripažista, kad nukentėjo ju, „keturių stulpų“, ryšys. Mano pirmieji žingsniai susiję su Žebriūnu – dalyvau statant „Gražuolę“. Turėjau galimybę stebėti jo kūrybą ir iš dalies jo šeimos gyvenimą. Filme pamačiau žmogišką, ne visai optimistišką istoriją. Jos turinys man tapo staigmena: Jančoras filmą sudėliojo iš šeimos narių kalbėjimų, tylėjimų, reakcijų, prisiminimų – tai vertinaga. Mes svajojame apie gyvenimą vienaip, o jis pakoreguoja mūsų ištikinimus. Tada galvoji – po para-lais, juk tikėjausi visai kitaip.“

Muzikologės Jūratės Vyliūtės pa-klausiau: kas šiame filme jus sugrau-

dino? „Niekas... Kaukaitės verkti ne-galima, – atsakė ji. – Labai vertinu Giedrę, jos talentas įvairialypis ir, nepaisant pabaigtos dainininkės karjeros, skleidžiasi toliau ir vis naujai. Jos parašytos recenzijos, esė, eilės – kone literatūros šedevrai. Filme nebuvu atkurtas jos, kaip dainininkės, paveikslas, matyt, neturėta tokio tikslas. Susimastymo epi-zode prie lango Giedrė susigraudina, tačiau nepraranda savistabos. Argi gali būti kitaip? Ji – artistė, nuo operos iki žemaitiškos dainos. Žebriūnas atskleidžiamas labai ryškiai, jis pasako gilumines, reikšmingas mintis, gerai nufilmotas. Ūlos kalbėjimas nera tokis reikšmingas kaip griežimas altu, tačiau būtent ji pavadino savo šeimą keturiais stulpais – tai yra filmo esencija. Gal vertėjo labiau atskleisti ūlos ryšį su muzika. Monika – gili menininkė, bet tai galiau likti numanyti: jos paveikslai mane pribloškė. Nedaug parodyta jos darbų, betgi kūryba byloja daugiausiai. Žebriūnai nebijo savęs parodyti ir neidealinuoją savo gyvenimą. Tokių asmenybų šeima, išaugusi iš vieno kamieno, turėjo išsidalinti į atskiras šakas. Gera pavadinimo mintis, ji apibendrina artisto gyvenimą – reikia tik ją suvokti.“

Paklausta, ar gali dvieju menininkų šeima išsitekti po vienu stogu, profesorė Silvija Sondeckienė atsakė: „Sakyčiau, čia retorinis ir neat-sakomas klausimas, nes mačiau gyvenime laimingų ir nelaimingų menininkų šeimų. Vieni linkę paklusty, kiti valdyti. Kaip galima juos išsprausi iš vieną taisyklę? Žebriūnai, dvi asmenybės – nepaprastai talentingu dainininkė ir kino režisierius. Kokios tragedijos medžiagos filmui Jančoras surado! Kino studijos grio-vimas, Žebriūno paskutinis gyvenimo laikotarpis ir jo apmąstymai – pagautos labai brangios atvirumo akimirkos. Kuriant pomirtinius filmus žmogus jau nieko nebegali pasakyti. Brangiausia yra paties herojus žodžiai. Pavadinčiau visų režisierų nelaimė, kad jie kuria filmus apie kitus, o patys labai retai parodomai. Apie patį Žebriūną mažai téra filmuoti medžiagos. Talentinga, tiek daug mūsų muzikai davusi Giedrę. Aišku, ji turėjo eiti savo keliu. Viskas Dievo rankose. Kokį likimą jis

mums skiria, tokį turime priimti.“

„Jūs sūnūs, kaip ir Žebriūnų dukros, paliko tėvų namus ir kuria savo gyvenimus užsienyje. Ko stinga menininkams Lietuvoje? – klausiu profesorės. „Vėlgi, nelygu kokio tai „skrydžio“ menininkai. Dabar Lietuvoje ši savoka labai sujaukta. Patys ryškiausieji dažnai lieka nepa-stebeti, be to, Lietuvos kultūrinė erdvė iš tiesų yra labai maža. I rimtu menu žanrus žiūrima atsainiai – Lietuvą užvaldė labai žemo lygio vad-inamieji „projektai“. Jie siurbia kultūrai skiriamus pinigus, o tikram menui nebelieka. Daug kas Lietu-voje srūva pro pirštus. Mūsų vaikai mokėsi užsienyje pas gerus pedago-gus, ten jie gali koncertuoti ir užsi-dirbtį. Tačiau ne Sondeckio pavar-dė padėjo mūsų vyresniajam sūnui Pauliui patekti į Zaleburgo Mozar-teumo orkestrą, kur šimtai preten-dentų. Lygiai taip pat ne tėvo pa-vardė suteikė jaunesniam, Vytautui, koncertmeisterio pava-duotojo vietą Šiaurės Vokietijos rádi-o orkestre Hamburge. Jie savo jė-gomis užsitarnavo tai, ką dabar turi. Taip buvo auklėjami“, – kalbėjo profesorė.

O dirigentas profesorius Saulius Sondeckis norėtų iš filmų pažvelgti asmeniškai, kaip žmogus, kaip mu-zikantas, kuris puikiai pažįsta Žebriūnų šeimą. „Matydamas Arūną ir Giedrę, mintimis sugrįžtu ir į savo jaunystę. Su Arūnu mes pažystam-i dar nuo studijų laikų. Jis buvo man didžiausias priešinkas, žaidé Dailės instituto krepšinio komandoje, o aš – už konservatoriją. Mes abu buvome centro pozicijoje ir vienas kitą stumdomė alkūnėmis. Kartu žiavome į varžybas Maskvoje – iš Dailės instituto ir Konservatorijos buvo sudaryta Lietuvos rinktinė. Sekiau Arūno kūrybinį kelią ir visados džiaugdavauosi jo pasiekimais. Jo vaga mūsų kine labai gili. Giedrė – didžiulis talentas. Aš ją, tuomet dar studentė, pastebėjau ir pakvie-čiau pirmajam koncertui su orkestru. Kai ji dalyvavo solistų atrankoje į tarptautinį konkursą Sofijoje, bu-vau žiuri narys, pakvietas į Mask-vą. Ten ji iš karto buvo išrinkta, man nereikėjo kovoti. Tąsyk Giedrė Sofijoje laimėjo aukso medalį, o kiek vėliau – Grand Prix M. Glin-

kos konkurse. Mano karjeros pra-džioje kartu išleidom ir vinilinę plakštę. Jančoro filme Giedrei teko didelis emocinis krūvis. Jos dai-nuojančios parodytos tik mažos at-karpėlės, tačiau iš čia matyti, kokia ji jautri dainininkė, ypač gerai su-gebėjusi dainuoti šiuolaikinę muzi-ką, kaip Felikso Bajoro „Auki auki, žalias beržas“ – kokia įtaigi, kokia išraiškinga Giedrė! Mes Lietuvoje nežinome, kas yra Ūla. Ji griežė or-kestre „Cremerata Baltica“, nė ne-žinau kiek dešimčių koncertų kaip solistė pagrojo Mozarto koncertinę simfoniją smuikui ir altui, kartu su Gedonu Kremeriu. Supraskite tei-singai: jeigu nebūsi lygiavertis, tai atsišojojė šalia Kremerio atrodysi kaip klounas. O ji garbingiausiai at-laikė šita konkurenciją, jie grojo kaip du dideli menininkai. Beje, pati pirmą savo koncertą su Lietuvos kameriniu orkestru atliko ne tik Giedrė, bet po daugelio metų ir Ūla. Dabar ji yra Turino simfoninio orkestro altų grupės koncertmei-sterė. Moniką mažiau pažįstu, bet jos paveikslai filmui suteikė paslap-ties“, – prisiminimais daliujosi Saulius Sondeckis. Ir pridūrė:

„Filmo autorius Aloyzas Jančoras išskelė didžiulę polifoninę už-duotį – išspręsti tokį skirtinį tal-entų sąveiką viename filme. Tai beveik neįmanoma. Jis ir pats turi menininko širdį, jaučia aštrius kam-pus, sielos virpėjimus. Jis juos pa-gauna, užfiksuoja per detales, per metaforas. Tai gali būti langas, žingsniai ar įėjimas per sniegą, sim-boliškas ir žiaurus kino studijos griovimo epizodas. Jis estetas, jam svarbu gražus kadras ir pati gamta kartu su žmogumi.“

Pamačiusi filmą pirmąkart, Giedrė Kaukaitė klustelėjo: „Ar čia dokumentinis, ar meninis filmas?“ Ži-noma, dokumentinis – specialistai nepaliko vilčių. Iš nesukurto, neme-ninio siužeto, lietuviško kino skevel-dru, aštriai nudužusių ilgesio šukij, iš skausmo gumbulu užgniaužto bal-so kilo balto marmuro kolonus.

Aloyzo Jančoro dokumentinio fil-mo „Néra laiko gerumui“ apie Žebriū-nų šeimą premjera įvyko Vytauto Kasuilio dailės muziejuje 2014 m. lapkričio 12 d.

Anonsai

„Alma mater musicalis“ su Fausto Latėnu

Gruodžio 1 d. 18 val. Vilniaus universiteto šv. Jonų bažnyčioje – „Alma mater musicalis“ ciklo koncertas, skirtas 2013 m. Lietuvos na-cionalinės kultūros ir meno premijos laureato, kompozitoriaus Fausto Latėno kūrybai.

F. Latėnas kompoziciją studijavo Lietuvos valstybinėje konservatorijoje (dabar LMTA) pas Eduardą Balsį. Teatrą prisiąukino studijų metais, pradėjės akompanuoti būsimiems aktoriams. Kompozitoriaus debiutas dramos teatre įvyko 1976 m. Irenos

Bučienės spektaklyje „Piteris Penas“. „Teatru esu seniai pardavęs dūsią, – viename interviu yra prisipažinęs F. Latėnas. – Teatras man visuomet atrodė kaip gaivinantis skersvėjis ma-

no akademinėje kūryboje. Tarsi sale-lė, kurioje leistina realizuoti radika-liusias, banaliausias ir šmaikščiausias mintis, nes į teatro muziką visuomet būdavo žvelgiamą atlaidžiav. Lietuvos nacionalinė kultūros ir meno premija kompozitorui įteka-ta „už Lietuvos teatro skambesį, už muziką, kaip visavertę teatrinio vyksmo dalyvę“. Jis yra sukūręs mu-ziką daugiau kaip 300 spektaklių, 40 dokumentinių bei vaidybinių fil-mų, TV pastatymų. F. Latėnas – produkcijaus šiuolaikinio teatr-ro kompozitorius, tačiau jo kūrybi-neje biografijoje – ir kūriniai orkest-rui, kameriniams ansambliams, solo instrumentams, vokalui, chorui, kt. Ir koncertinėje kamerinėje F. Latė-no muzikoje yra nemažai teatrisku-mo, jo kūriniai primena nedidelius muzikinius spektaklius. „Muzikinės temos gimsta stebint gyvenimą. Ma-

no sąmonėje pirmiausia turi susida-ryti vaizdiniai, o tik tada atsiranda juos įprasminanti muzika“, – sakė Faustas Latėnas. Kompozitorius garsina Lietuvos vardą už jos ribų: jis yra tarptautinės K. Stanislavskio premijos laureatas.

Kūrybos vakare F. Latėno kūri-nius atlieka styginių kvartetas „Art Vio“: Ingrida Rupaitė-Petrikienė (I smuikas), Kristijonas Venslovas (II smuikas), Tomas Petrikis (altas), Povilas Jacunkas (violončelė), smuikininkė Rūta Lipinaitytė, pianistė Indrė Baikštytė. Koncerto ve-dėja – muzikologė Laimutė Ligei-kaitė.

RENGĖJŲ INF.

Legendos simbolis

Jono Jurašo režisuota „Barbora“ Vilniuje

Milda Brukštutė

Jau vien tai, kad Jonas Jurašas antrą kartą Kaune ēmėsi savo, kaip lietuvių teatro režisierius, biografijai lemtingos Juozas Grušo dramos „Barbora Radvilaitė“, atrodo, yra savaime svarbu ir itin iškalbinga. 1972 m. Kauno valstybiname dramos teatre pastatytą „Barbora Radvilaitė“ daugybę metų buvo paskutinis režisierius darbas šiame teatre. Dažniausiai tokie kūrėjų sugrįžimai prie jų pačių seniai įgyvendintos medžiagos būna gana palankūs įvairiomis su ankstesnės jų kūrybos refleksija, o gal ir biografiniams faktams susisijusioms interpretacijoms bei menininko, meno prigimties plačiaja prasme analizēms. Jurašas nėra išimtis. Planas ne dar kartą pastatytį Grušo dramą, o kalbėti apie sergančią aktorę, svajojančią vėl suvaidinti Barbora, byloje bylojo apie režisierius pasiryžimą nerti į metateatro gelmes. Tačiau iš kartoto derėtu pasakyti, kad tai neįvyko. Teatras neprabilo apie teatrat. Veikiausiai todėl, kad neprabilo jis ir apie legendinę Rūtos Staliliūnaitęs Barbora ar pačią aktorę.

Grušo dramą adaptavusi Aušra Marija Sluckaitė savo mintį kalbėti apie sergančią aktorę įgyvendino vos keliais štrichais. Mirštanti ligo-nė (Eglė Mikulionytė) pradžioje užsimena apie buvusius savo vaidmenis ir norą vėl tapti Barbora, o toliau jau sekā toji pati Grušo drama sudar pora trumpučių grižimų į naują, šiandienos realybę. Nuo čia (taigi nuo pat pradžių) ir prasideda įvairiausi neatitikimai, nesupratimai, kuriuos sunku užkrauti net ir mirštančio žmogaus iliuzijoms. Barbo-

ra gali būti ne su ligoninės marškiniais, o su karališka suknia, bet plaukai jai neatauga, kaip negrižta ir jaunystė. O kiti veikėjai to nepastebi ir kalba apie jos grožį. Tai ypač kliudo vystytis Barboras ir Žygimanto Augusto (Dainius Svobonas) meilės linijai. Jie atrodo pernelyg nutolę vienas nuo kito, atskirti kažkokios nematomos (laiko?) sienos. Be to, kaipgi po daugybės metų aktorė galėtų visai scenas prisiminti vienodai ryškiai, ką jau kalbėti apie tas, kuriose jos iš viso nebuvu... Sunku (o ir nesinori) patikėti ir tuo, kad aktorės atmintyje galėtų būti likęs vien toks sausas spektaklis, išvalytas nuo užkulisių, žiūrovų dėmesio ar režisierius, patikėjusio jai ši vaidmenį, komentarų per repeticijas.

Režisierius nesistengia užglaistyti dramaturgijos problemą. Tiesiog stato spektaklį pagal senovinį romantinio teatro modelį. Taip tos problemos tik dar pagilėja, nes Aktorei-Barborai kartartėmis grįžus į ligoninės realybę vietoje nevaidybės pasiūloma tik dar daugiau patoso. Gal serganti Barbora taip pat ieško prieglobščio įsikūnydama į kitą, šiuo atveju aktorės, vaidmenį ir

taip egzaltuotas šventumas galiausiai ištengia pranokti net pats save? Bet panašu, kad bandant atrasti šio pastatymo logiką paaškinantį raktą painiava tik stipréja, todėl verčiau jau paliki ramybėje spektaklio siužetą ir užmesti akį į nuo scenos sklidančią nuotaiką, atmosferą, energiją.

Labiausiai į akis krenta Mindaugo Navako kurta scenografija. Ji primena ne tik sachmatų lentą, bet ir pokylį salę, mozaiką, apskritai linksmynes. Svarbiausia ne tai, kad

Saulius Čiučelis, Inga Mikutavičiūtė, Eglė Mikulionytė spektaklyje „Barbora“

D. STANKEVIČIAUS NUOTR.

ir spektaklio pavadinime likęs vien Barborkos vardas skatina atsisakyti istorinių nuorodų ir daugiau dėmesio skirti iš anksčiau pažastamai, žmogiškai, savai šios asmenybės pusei.

Po kurio laiko nuotaika pradeda keistis. Margu kilių, pasirodo, ne begalybė, ir pabaigoje scena lieka tuščia. Be to, jau kuris laikas prieš tai grësmingai šmëžavo daugybę kabanių krauso raudonumo lašelinii. Miršta ne tik aktorė, bet ir Barbora. Deja, net savo dvigubai šventa mirtimi nepakuždėdama, kodėl ji buvo prikelta. Panašu, kad Barbora ir šiame, kaip ir pirmajame, pastatyme traktuojama kaip pasiaukojimo legenda (taip sprendžiu iš minėtos šventumo linijos, išryškinomas spektaklio pabaigoje), tačiau jos auka ši kartą atrodo beprasmė. Meilelė tėvynei pakeitusi meilė teatrui pernelyg abstrakti, dažnai nukly-

tanti vien į save teatre. Anais laikais dėl cenzūros tek davado sakyti ne „Lietuva“, o „tėvynė“, ši kartą, maty, suveikė dar stipresnis vidinis cenzorius, tad Aktorės-Barboros meilės objekto vardas apskritai nutylimas, teliko ji pati, toks nieko nebėreiškiantis, nes į nieką nenukreiptas, simbolis.

Jonas Jurašas ēmėsi lemtingo savo kūrybinių biografijai kūrinio, tačiau jis pastatė neatviraudamas, nepaisydamas konteksto, kurio didžiaja dalimi pats ir yra. Taip, praeities šméklos per Aktorės liniją buvo iškeltos į pirmą planą, bet kalbėti joms nebuvu leista. Gal toks ir yra šio režisierius realybės šokis? Atsargas, nebylus, uždaras. Nukreiptas ne į konkrečias temas, išgyvenimus ar tegu banalių, bet vis dėlto sau svarbių tiesų išreiškimą, o tik į vieną nuo bet kokio fono išvalytą žodį „legenda“.

Apie gyvenimo linksmumą

„Auros“ šokio spektaklis „Gyvenimo aprašymai“

Kristina Steiblytė

Kaune vykusios peripetijos – savyvaldybės ir teatralų nesutarimai, Kauno pantomimos teatro ir šokio teatro „Aura“ sujungimas – atrodė kaip išties didelė nelaimė ir pantomimos teatrui, ir „Aurai“. Kai jau lyg ir buvo galima grižti į vėžes, gribtis darbo ir pamiršti savivaldybės pokštus, išsilakstę pagrindiniai „Auros“ šokėjai (kas į užsieni, kas dirbtis savarankiskai) ir teko performuoti trupę. Kaip teatras susivarkė su šia bėda, buvo galima pamatyti jo renegiamame festivalyje „Aura '24“ Kaune. O visai nesenai tokia proga suteikta ir vilniečiams: lapkričio 18 d. „Menų spaustuvė“ „Aura“ parodė naujausią savo spektaklį „Curricula vitarum CVs-Gyvenimo aprašymai“.

Spektaklio choreografas iš Vokiečių Paulas Hessas pirmasis sukurė spektaklį su naujai surinkta tarptautine trupe. Spektaklio metu buvo nesunku pajusti, kad choreografas

„Gyvenimo aprašymai“

NUOTRAUKA IŠ „AUROS“ ARCHYVO

šokančiuju, juos stebinčiu ir kitų, tą vakarą į „Menų spaustuvę“ neatėjusių gyvenimų. Kaip surašyta kiek chaotiškame spektaklio aprašyme, spektaklis yra apie visoki gyvenimą ir apie viską, ko jame būna. Todėl čia atsiranda victos ir darbo paieškoms, ir meilei, ir sportui, ir netektims, ir vienatvei. Spektaklyje masinės scenos mainosi su solo pasiodymais, duetais. Šokėjai dramos teatrui artimesni epizodai: čia victos yra ne vienam išraiškos būdai, pagardintam (žinoma, gražiai, lengva ir kt.) muziką.

Žaisminga atmosfera sustiprino ir kostiumai (Aistė Julita Pauliukevičiūtė, Greta Ūbaitė) bei scenografija. Kiek senstelėjė rūbai primena vaikų žaidimus, kai persirengiamai tėvų drabužiais, o kartoninės dėžės (naudojamos scenografijoje, nors ne ką mažiau kūrybingai gali būti panaudotos ir žaidžiančių vaikų) gali tapti bet kuo: sienai, namai, stalai. Toks žaismingas, linksmas (tad

kartais ir kiek vaikiškas) spektaklis labai skiriasi nuo daugumos anksčesnių, ypač Birutės Letukaitės kurto „Auros“ spektaklių, kuriuose būdavo nemažai tamsos, įtampos ar bent rimtumo. Kiek šviesesnė buvo „Jūra“, nors ir jos pabaigoje leidosi visą jūros žaismą užklojantis juodas celofanas. „Melancholijos dėžutės“ scenografija suteikė spektakliui žaismės ir šviesos, nors nostalgijos ir liūdesio tame nestigo. „Gyvenimo aprašymai“ dera prie tokios šviesėjančios linijos, papildo ją ir išplečia „Aurai“ ne visai būdingu nerimatum.

„Auros“ gerbėjams spektaklis gali pasirodyti per lengvas, šokio gerbėjams spektaklyje gali pritrūkti šokio. Tačiau „Gyvenimo aprašymus“ žiūrint tiesiog kaip spektaklį, kuriamo dominuojanti išraiškos priemonė yra ir šokis, galima smagiai praleisti valandą teatre, stebint, kaip bando susišokti nauja „Auros“ trupė, ir spėliojant, kokia estetinė kryptimi teatras pasuks vėliau.

Dirbtinis kvépavimas

ATKELTA IŠ 1 PSL.

Tai primena ir parodoje dalyvaujanti „Mona Liza“ – žinoma, ne jis pati, o jos fotografija, atspindinti vandenį paviršiuje ir suprojektuota ant sienos. Keliasluoksnis atspindėjimas nesumažina jos buvimo efekto – ji čia, šita genijaus didybės šmékla, savo įkyriū Šmékčiojimui trukdant suprasti, kuo ji ypatinga, kad taip neužmirštama, taip gundo, tokia geniali. Jai amžinybę garantuoja akivaizdus taubybos sluoksnis, kurio nesunaikina net milijardai fotografijų.

O fotografijai nereikia simbolijų. Tikrų daiktų ir žmonių fotografijos jau savaime liūdnai liudija: „jis mirė, jis mirs“ (Barthes) – tie kūnai tikrai buvo, bet iš dabarties yra nepasiekiami, sie į natūrmortą sudėti vaisiai dabar jau yra suvalgyti arba supuvę. Jie atstovauja visiems trumpalaikiams būties atsiskaitinimams, kuriuos sugauna ir užbalzmuoją fotografiją: jie „kadaise mus buvo aptempte kaip oda ir būtent taip dabar savybės vis dar laikosi įšikibusios mūsų, – rašo Kracaueris, – Mes esame idėti į nieką ir fotografija surenka fragmentus aplink nieką.“ Taigi fotografija yra tikroji mūsų laikų *vanitas* išraiška ir laikmena.

Jos pagundai neįmanoma atsišpirti, nes fotografija yra neatsiejama nuo realybės – net tada, kai būna sukonstruota. Fotografinių vaizdų dengia skirianti atstumą, kuriame tyranti nežinia užkrečia filosofiją minčius apie mirtį ir šméklos. Bet visa tai galioja tik tol, kol vaizdas nejudė, t.y. egzistuoja kaip fotografija, o ne kaip filmas. Realybė, fotografijos sustingdyta praeityje, yra jau mirusi. Atgijusi kine, ji vėl gyvena dabar: „judėjimo negalima reprezentuoti, tai visada judėjimas“, – sako Metzas.

Ir Barthes'as, ir Bazinas, ir Kraußeris sutinka, kad kine judantį fotografią panardina žiūrovą tarsi į pačią gyvenimo tékmę ir vis bégantis laikas neleidžia sustoti. Sustoti ir reflektuoti. Apie tai susimąsčiau žiūrėdama į dviejų Valiaugų ir Liandzbergio atgaivintas fotografijas: natūrmorto centre, stiklinėje, suka si kiaušinis, pamažu nuo nematomo vyno rausta kito natūrmorto duo-

na, kyštelėjus pirštą į vandenį surabiliuoja Monos Lizos veidas, dviem vyrams kvėpuojant skrajajo plunksna, ant teniso stalo savaime užsitaiso kamuoliukas, tarp gipsinių pėdos, vazos ir pleišto figūrų į stiklinę byra cukrus. Akivaizdu, kad tai – ne fotografijos, o videofilmai. Bet daiktai ir žmonės yra pabrëžtinai nejudantys (vos galima ižiūrėti kvépavimą). Jie pabrëžtinai fotografiški. Ir tik laikinumo, atsiskaitinimo, laiko simboliai juda. Jei pritarsime Metzui, tas judėjimas yra pats judėjimas, o ne jo reprezentacija, jis vyksta darbar – stiklinė pribėga cukraus ir filmas (laikas) paleidžiamas iš naujo; visas vynas išdažomas ir filmas paleidžiamas iš naujo; kamuoliukas sustoja ir filmas paleidžiamas iš naujo; lauki kickvieno plunksnos pakilimo ir išsiskleidimo; lauki, kol Monos Lizos šypsena nusistovės ir vėl bus pati kaip anksčiau. Bet tai nepaveikia aplinkinių daiktų – jie kaip buvo, taip ir tebera sustingę praeityje. Net į plunksnų kvėpuojantys vyrai yra sustingę praeityje. Ką tai reiškia? Ką tai verčia jausti?

Nei reikšmė, nei jausmas nėra vienalyčiai. Kadangi meno patirčiai vadovauja jausmas, pradēsiu nuo jo. Iš pradžių atrodo, kad atgyja paveikslas, ima plakti tapybos širdis. Tačiau filmas vis paleidžiamas iš naujo ir ilgainiui suprant, kad tai téra tapybos gyvenimą užfiksavęs filmas, namų kino atraiža, priekianti neaiškų prisiminimą, kuris vėl nukrenta kaip ta plunksna, vos tik vyrai liaujasi kvépavę. Kitaip tariant, vaizdaluostėje realizuotas judėjimas tarsi atlieka tapybai dirbtinių kvépavimą, bet jos neprikelia. Ir tuomet nutinka keistas dalykas: nemarioji tapyba nufilmuota mišta, nors jos nenumarino fotografija. Šita užtamsinta galerijos erdvė yra jos kripta, kurioje jis mus lanko kaip Jacques'o Derrida šmékla.

Bet tai – dar ne viskas. Yra nežmai pagreitintų filmų, kuriuose mums aprépiamoje laiko atkarpoje parodomos augalų augimas ar nykimas. Britų menininkė Sam Taylor-Wood šitaip nufilmavo „Natūrmor-

Parodos vaizdas

tą“ (2001 m.), kuriame akysė pelja, traukišasi, pūva, bliūkšta vaisiai. Per tris minutes iš sultingo natūrmorto lieka tik žalsvai juoda mašė, rašiklis ir indas. Ir šis natūrmortas nufilmuotas taip, kad atrodytų lyg fotografija, bet ir čia kai kas juda – aplink gendančius vaisius sukojasi muselės, kurios pagreitintame filme atrodo kaip žybsinčios juodos žvaigždės.

Šiaip sutrauktas, mūsų nekantrumui pritaikytas laikas suvokėją paverčia tarsi Dievu, kuriam leista iš tolo stebėti gimimą ir mirčių ratu judančią gamtą, o jis pats išlieka nepaliečiamas ir nemirtingas. Toks laikinumo stebėjimas yra amžinybiškai ramus ir nutiekia „filosofiškai“ – panašiai kaip nejudėjė, bet užuominomis apie laikinumą kalbėjė praeities paveikslai. Dviejų Valiaugų ir Liandzbergio parodoje judantys objektais veikia priešingai. Jie sukaupia dėmesį į trumpą laiko atkarpa į ją ištiesia laukimą, kartu parodydami, koks neaprépiamai ilgas yra statiskų objektų – duonos, vyno ir paveikslų – laikas lyginant su judančios gyvybės ir kino laiku. O suvokėjas skatinamas susitapatinti būtent su judančiais objektais ir kurių laikui praranda kasdienybėje dėvimą nemirtingumo iliuziją (i jos reikšmę atkreipė dėmesį Mileriaus knyga „Apokalipsė kine“).

Visa tai veikia kaip priešnuodis

skaitmeninių laikmenų pavojingai pakeistam laiko suvokimui. Šis laikas, tiesa, atrodo optimistinis, nes, kaip svarsto britų teoretikas Davidas Greenas, dabar dematerializuota ir kartu su kinu virtualioje erdvėje gyvenanti fotografija atrodo „labiau esanti“. Tad iščių, kad tokiai vaizdais nuolat besimaitinantis, kalbantis, atakuojamas žmogus plaukioja esamybėje, iš kurios pašalinti bet kokie mirties ir laikinumo šešliai, o kartu – ir suvokimas, kad viskas yra tuštybių tuštybė... Kad tuštybių niekur neįšyko ir tik dar susiprieto per laikmenas perimdama višą mūsų laiką, primena ši paroda. Paliesta Mona Liza ne tik susiraukia ir išnyksta, bet ir primena, kad pats noras ją paliesti, pats jos siekimas per Louvre ją saugantį stiklą yra tikrų tirkiausias *vanitas*. Tarsi mikrofonai „Ugnies medžioklei su varovais“ susattyti Liandzbergio veidai apie tai rėkė rėkia, bet jų niekas neišgirs, nes burnas užkimšo senovinė juostą ryškinimo indo detalė ir skaidrių rėmelis. O jei bandysi užsimerkti, tave pagaus visi dailės istorijos ir popkultūros simboliai, šikart Roko Valiaugos dėka išjė Milo Veneros ir Peliuko Mikio pavidalus, šie simboliai kaip juodosios skylės įtraukia ir pražudo šviesos likučius augindami tamšą erdvę.

Bet juk pradžioje sakiau, kad viskas daroma su lengva ironija – gal

klydu? Ne, neklydu. Visas tas primitimas apie būties laikinumą ir mirtį nėra tragiskas, perspėjimai apie tuštybę negriaudėja iš kunigo sakylkos, nors duona ir vynas yra tikras Kristaus kūnas ir kraujas. Kol apie visa tai mąščiau, vaikas vis kisko pirtus iš vandenėj ir šoko besivainančios Monos Lizos ritmu. O man už nugaros restauracijai naudojamas aukso plėvelės šoko dar vieną – meilės – šokį, prikeldamos ir filme „Amerikos grožybės“ vėjo šokdinamą maišelį, ir auksė išlydytą Šventają Dvasią, ir popkultūros, reklamos bei holividinių pasakų apgaulingą spindesį – tos po stiklų padėtos arba nufilmuotos plėvelės taip pat neįmanoma paliesti. Nuorodų čia gali būti ir daugiau – auksas yra talpi metafora. Bet šio vienintelio parodoje tikro (jei neskaičiuosime fizinių laikmenų – ekrano, televizoriaus, stalo, grindų šepečio) daikto kūniška aistra primena ir nesunakinamą visų *memento mori* bei *vanitas vanitatis* perspėjimų taikinių: „Vien tik auksas valdo mus.“ Tai taip pat amžina kaip mirtis.

Paroda vyksta iki gruodžio 5 d.
Galerija „Meno forma“
(Savanorių pr. 166, Kaunas)
Dirba antradieniais–penktadieniais 12–18 val.,
šeštadieniais 12–16 val.

Vaikai rūsyje

Paulinos Pukytės paroda „Mergaitės ir berniukai“ Marijos ir Jurgio Šlapelių name-muziejuje

Rita Mikučionytė

Paulina Pukytė vėl Vilniuje... ir vėl sekā prieškalédines fėjų pasakas. Šikart, manding, ji labai įmantriai ir elegantiškai sugretina anonimiškas XX a. 7–8-ojo dešimtmecio fotografijas ir senasias (tikrasių?) fundamentalaus absurdo bei draminės mistikos nestokojančias Raudonkepurės, Alisos Stebuklų šalyje ar Tvin Pykso istorijas.

Dvylikai kūriniai (gal mėnesiai? gal juodvarniai?), pasklidusių ekspozicinėje erdvėje, taip įtikina, kad atrodo kaip ką tik atrasti iki šiol

šimtmečius menančiose mūro siebose tūnojų vaizdinių. „Mergaitės ir berniukams“ ypač pritiko rūsio patalpos ir net muziejaus palikti reliktai (pvz., prakartelės avinėlis tamšiame kampe). Tai ištisė nepaimoma itaigaus siaubuo anekdotu apie „Juodąją ranką“ preliudija.

Man smalsu, ar rasiu priekabius, kurių taip dažnai kitų parodose aptinka kritiškoji Pukytė. Galbūt dėl to, kad éjau itin draugiškai ir sentimentalai nusiteikus, nieko bloga neradau. Ar viskas aišku, apie ką ir kaip? Néra jokių abejonių – autorė parengė trumpą, bet gana išsamų

parodos pristatymą, kurį lengvai randame ekspozicijų salėje ir internte. Čia sudėti ir sumanymo raktiniai žodžiai, ir atskirą pasakojimą kuriantys kūrinių pavadinimai, ir darbu techninių parametrų, ir šešios idėjinės nuostatos. Tiesiog pavyzdinis parodos aprašas (tiesa, vienoje internetinėje versijoje sušokčiojo kūriui sąrašas)... Tad paprasciausiai paieškosiu Pukytės suformuluotų užuominų ir savo asmeninės patirties sankirtų.

Iš autorės sudarytos dvidešimt dviejų pagrindinių žodžių sekos išsigriebiu tris „raktus“ – tai „netik-

umas“, „itariamas“ ir „pašaipa“. Kodėl? Na, pirmiausia žiūrėdama sudvejintų senų skaidrių projekcijas bandau išsivaizduoti, kur buvo rasti šie vaizdai. Man svarbi daikto kilmės istorija. Gal čia kaltas išskiciptas „praeities“ sindromas – tarsi kliuvinys imtis į rankas kažkieno naudotą daiktą, kuris, mano gilio išitikinimu, vis dar išsaugo kad ir išblėsusias, bet tikrasiąs buvusio šeimininko mintis ir nuotaikas...

Numanydama estetės Pukytės darbo ypatumus, įtarimų, jog ji anomiškas XX a. 7–8-ojo dešimtmecio skaidres ir videofilms pirkо in-

ternetu. Man visuomet emociškai įtaigėsi darbai, kurie turėti tiesioginių asmeninių ryšių. Tarkim, Aurelijos Maknytė, kurią kartą aptikau „Arkos“ galerijoje peržiūrinėjančią savo sukauptą senų skaidrių kolekciją, man pasirodė širdingesnė – ji galėjo smulkmeniškai apipasakoti, iš kur ir kaip gavo ištisas vaizdų serijas. Be abejijo, Pukytė, apeidama autentiškumo klausimą (ir baikit klausinėti, ar parodoje yra kokių nors nuotraukų iš asmeninio archyvo, – nėra ir negali būti!) bando priartėti

NUKELTA | 7 PSL.

Vladas Stauskas

(1932–2014)

2014 m. lapkričio 19 d. netekome architektūros profesoriaus, rekreacinių architektūros mokyklos Lietuvos kūrėjo Vlado Stausko, save vadinusio architektūros Don Kichotu.

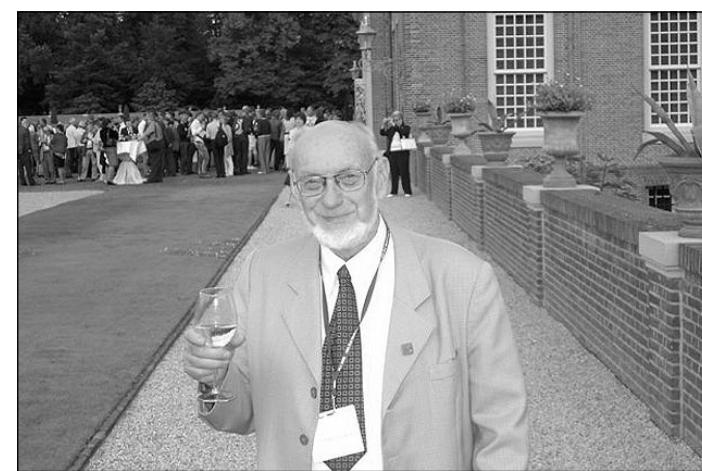
Architektas, urbanistas, mokslininkas, pedagogas – profesoriaus Vlado Stausko veikla pasklidusi išinėjimo architektūros sričių erdvėje. Bene daugiausia dėmesio jis skyrė rekreacinei architektūrai, rekreacinių zonų bei pastatų problematikai. Su pajūrio zonos klausimais siejosi profesoriaus daktaro bei habilitacinis darbai (1967 ir 1985 m.), savo teoriniuose darbuose jis padėjo pagrindą rekreacinių sistemų teorinei analizei, suformulavę pačią „rekreacinių architektūros“ sampratą. Taip pat jis vadovavo rekreacinių ir landšafto architektūros sektorius Architektūros ir statybos institute. Kraštovaizdžio savo moksliniuose darbuose V. Stauskas interpretavo gana plačiai, siedamas su „kraštovarka“, kuri suprato kaip „geografijos ir architektūros metodų lydinį“. Jam rūpėjo praktinės veiklai artimi kraštovaizdžio panaudojimui, išsaugojimo ir vertės klausimai. Jis akcentavo idėją, kad estetinis kraštovaizdžio potencialas tokis pat svarbus kaip ir fizinis.

V. Stauskas vadovavo ir dalyvavo parengiant miestų, kurortų, nacionalinių parkų vystymo bei atskirų pastatų projektus. Parengti Kuršių nerijos (1968, 1980, 1994 m., su architektais Jurgiu Buču, Ernestu Riepu), Palangos (nuo 1988 m., su architektais Juozu Vaškevičiumi, Liucijumi Albertu Dringeliu) generaliniai planai. Kuršių nerijos nacionalinio parko generalinis planas 1995 m. įvertintas Valdo Adamkaus specialiu diplomu. Svarbi jo biografijoje ir pastatų architektūra. Tai Vienybės aikštės konkursinis ir detalusis projeketas bei „Prampprojekt“ rūmai Kaune (1965 m., su Algimantu Sprindžiu ir kita komisija); gyvenamasis kvartalas Nidoje, Kopų g. (1974 m., su architektu Vygandu Ruginiu); poilsio sodyba „Kregždutė“ Palangos zonoje (1976 m.); poilsio namai „Vėjopatis“ (1982 m., su architektu Petru Grecevičiumi) Per-

valkoje ir kt. Be to, V. Stauskas su projektavo Lietuvos kurortų architektūros ekspoziciją „Expo-88“ Brisbene (Australija, 1988 m.) bei Lietuvos ekspoziciją pasaulinėje parodoje „Florida-92“ Zutemeryje (Olandija, išvertintas bronzo medalium).

Praktinius ir teorinius klausimus profesorius sprendė žvelgdamas per žmogaus–pastato–aplinkos santykio prizmę, puoselėjo regionalistines architektūros vertėbes, nacionalinio identiteto reikšmę globalizacijos sąlygomis. Šiuo požiūriu jam itin artima architektų Franko Lloyd Wrighto, Alvaro Aalto, Ralpho Erskine'o filosofija bei kūryba. Spręsdamas sudėtingas problemas V. Stauskas pagrindė vadinančią landšaftinio ekologinio planavimo metodą, kurio pagrindinis tikslas – sukurti ir išlaikyti ekologinę architektūros ir gamtos, žmogaus rankomis transformuojamą erdvį ir vietas gamtinio kontekstui pusiausvyra. Kaip pabrėždavo pats profesorius, „metodas buvo taikomas ne vien teorijoje, bet dar dažniau praktiniuose urbanistikos ir kraštotarkos darbuose, kurie Lietuvoje 1970–1990 metais labai dažnai būdavo apjungti su specializuotais moksliniais tyrimais“. Toks požiūris į transformuojamą aplinką tarsi papildė išprastas architektūrinės kompozicijos priemones ir architektūros mokslo tarptariskumo aspektu. Šiuo klausimu V. Stauskas perskaityė daug pranešimų pasaulinio ir euro- pinio lygio konferencijose, išspaustino publikacijų užsienio ir Lietuvos mokslinėje bei populiarojoje spaudoje.

Formuluojamose koncepcijose profesorius greičiau stengesiapti realistu – fanatišku saugotujo jo ne pavadinsi. Architektu nuomone, itin jautriose rekreacinių teritorijose nei gamta, nei pastatas neturėtų būti tikslas *per se*. Bet koks turistinės infrastruktūros statinys yra tik priemonė poiliisiui gražioje vietoje su kiek įmanoma natūralesniu kraštovaizdžiu, o ne tikslas. Čia itin svarbu tampa atskleisti ir išsaugoti etninės architektūros ir vietinės tradicijos ryšį. Iliustratyvi *genius loci* pavyzdžiu V. Stauskas laikė Lie-

Vladas Stauskas 45-ojo pasaulinio IFLA kongreso dalyvių vakarėlyje karališkajame Het Loo parke Apeldorne (Olandija). 2008 m.

A. ŽICKIO NUOTR.

tuvos nacionalinius parkus: „Kuršių nerija – tai jūros ir smėlio kraštas, Žemaitija – folkloro, Aukštaitija – ezerų ir senų kaimų, Dzūkija – aukštų pušų miškų, Trakai – senosios Lietuvos istorijos.“

V. Stauskas turėjo solidžią pedagoginio darbo patirtį. Ypatingą vietą profesoriaus pedagoginėje veikloje užima Vytauto Didžiojo universitetas, kur jis dėstė daugiau nei du dešimtmiečius nuo pat atkūrimo 1989-aisiais. Tapę VDU profesoriumi, V. Stauskas publikavo nemažai pasiskymų, kuriuose apibrėžę tuometinio Menų fakulteto tikslus bei viziją. Šalia kitų menotyros sričių rengiant ir architektūrologus, profesorius pabrėždavo nepriklausomų architektūros recenzentų poreikį. Pirmame dešimtmetyje po nepriklausomybės atgavimo V. Stauskas gana aktyviai dalyvavo diskusijose permastant Lietuvos architektūriniu lavinimo koncepcijai. Čia jis užėmė aiškią poziciją: šalia išprastų technologinių mokslo būtina stiprinti ir ekologinį bei humanitarinį architektūros aspektus. Taigi, ir pasitelkiant architektūros kritiką, ir kryptinguai į humanitarines disciplinas orientuojant pačių architektų lavinimą, profesoriaus nuomone, Lietuvos architektūrą reikėjo ištraukiti į kultūroliginių diskursą: „klaudingas nusistovėjęs požiūris, kai žodis „kultūra“ tapatinamas tik su koncertais, teatrais, bibliotekomis, muziejais ir pan...“. V. Stauskui

vadovaujant, apgintos devynios mokslo daktarų disertacijos. Jo disertantai tapo žinomais specialistais, mokslo ir visuomenės veikėjais, tarp jų – architektas Giedrius Daniūlaitis, prof. dr. P. Grecevičius, doc. dr. L. Dringelis ir kt.

Nors V. Stausko puoselėtos idėjos glaudžiai susijusios su universaliomis šiuolaikinio pasaulio ekologinėmis transformacijomis, galime daryti prieilaidą, kad architektu ir mokslininko veikloje daugiausiai paraleliu buvo su modernizmo pasaulėžiura bei urbanistinėmis konceptijomis. Tiek formuluodamas aplinkos ekozonavimą kaip principą, tiek akcentuodamas socialinį aspektą, i pirmą planą jis iškėlė šviesaus ir sveiko pasaulio viziją. Profesoriaus interesai tarsi gulė į vieną apie žmogaus ir gamtos sąlyčio aši besiskančią sistemą. Pradėjės nuo sociologinio požiūrio, jis keliavo įsigilinimo į gamtą link ir vėl grįžo prie žmogaus, jungdamas šias vienos, bet dažnai žmogaus vaizduotę suskaidytos pasaulio puses.

Mokslinės ir praktinės V. Stausko veiklos įvertinimui galime laikyti iš jo dalyvavimą įvairių tarptautinių profesinių organizacijų valdymo organuose – Tarptautinės Kraštovaizdžio architektų sąjungos (IFLA) taryboje, Europos jūros krantų apsaugos ir tvarkymo taryboje (UECPC, „Euro-coast“) ir kt. Daugiau ypač architektu veiklą pastebėjo ir Lietuvos Vyriausybė, visuomeninės organizacijos.

2003 m. profesoriui Lietuvos Respublikos Prezidentas įteikė ordiną „Už nuopelnus Lietuvai“ su Riterio kryžiumi. Architektų sąjunga 2003 m. jam suteikė Architektūros riterio ordiną. 2005 m. garbės žymenį „Už nuopelnus Lietuvos kraštovaizdžio architektūrai“ V. Stauskui paskyrė Lietuvos kraštovaizdžio architektų sąjunga. „Metų architektas rekreacineje architektūroje“ – ši garbės varą profesoriui už viso gyvenimo kūrybinę veiklą suteikė Lietuvos architektų sąjungos ir Architektų Algimanto Zavišos paramos ir labdaros fondas. 2013 m. už reikšmingą mokslinę veiklą, akademinių iniciatyvų, architektūros mokslo darbus, atidumą kultūros ir meno srityse vystomoms idėjoms bei architektūros meno praktikai V. Stauskui suteikta Vyriausybės kultūros ir meno premija.

Pabaigai norėtų pasidalinti keiliomis jo darbų citatomis, dar kartą primenančiomis, kad pagrindinis architektas ir apskritai žmonijos rūpestis yra *Žmogus*, jo galimybė *gyventi*.

„Ateina laikas – ir jau atėjo – kada modernu ir šiuolaikiška bus netai, kas blizga plastmase ir importiniu aliuminiu, o tai, kas tvirtai stovi ant Savo Žemės – Tautos, Šeimos, Žmogaus vertybės.“

„XXI a., tikėkimės, bus ne kontrastų, bet harmonijos ir subalansuotos plėtrės amžiumi. Amžiumi, malonių protui ir širdžiai.“

„Pastato architektūra, kokia „moderni“ bebūtų, mano galva, turėtų būti lyg medis išaugęs savoje dirvoje, savame klimate, savosios visuomenės kultūrinėje terpėje.“

Ir dar. Jį pažinojusiųjų atmintyje profesorius išliks kaip labai atvira, tolerantiška, optimizmo neprarandanti ir kitus juo uždegantį asmenybę. Nepasiduomas įsigerojusiai ligai profesorius iki paskutinės minutės stengési aktyviai dalyvauti visuomeniniam ir profesiniame gyvenime, tuo liudydamas savo vidinės stiprybės pergalę. Esame dėkinę už šias pamokas.

VLADO STAUSKO MOKINIAI
VAIDAS PETRULIS, JŪRATĖ
TUTLYTĖ

J. LAPERFO NUOTR.

Paulina Pukytė, „Vonioje – „Kodėl jūsų tokia didelė akis?“. 2014 m.

„Bedalis ir labdarys“. Tai primena galimą prievertą ir net įsitęgtą kruviną tragediją, kurią parodoje maskuoja dvigubinamos projekcijos ir atsitiktinai, bet lemtingai sutampačių žmonių (būtinai – suaugusiųjų ir vaikų), gyvūnų, daiktų siluetai.

Daugybė įtartinių detalių ar veikėjų pagrindinio vaizdo fone, užfiksuoja keisti veiksmų, suakmenėjusios pozos ir siūlomi veiklos ekspozicijoje scenarijai (tarkim, stebék ir atrask panašumą, žiūrėk per akutę) sutirština anapusinės baimės atmosferą.

Vis dėlto keliu prieilaidą, kad kadaise Pukytė, kaip ir ne vieną sovietmečiu augusį vaiką, galėjo smarkiai paveikti 1968 m. „Vagos“ išleistos „Fėjų pasakos“ su apgaulingai nutiekiančiu modernistinio bražo Lidijs Glinskienės viršeliu, kuris apdairiai slėpė senųjų prancūzų dailininkų detalių išraižytas chrestomatines Charles'o Perrault pasakų iliustracijas, tapusias anų laikų siaubo analais.

Mano manymu, Pukytės kūriiniuose ryškūs statikos ir dinamikos dualizmas puikiai pertinka dviprasmiškos iluzijos efektą. Visos projekcijos tarsi visatos kūnai juda skirtingu greičiu, todėl išryškėja tai vienos, tai kitos persiklojančio vaizdo detalės. (Net išoriškai statiskas vaizdas pamažu kinta – nuo intensyvios projektoriaus šviesos skaidrė ilgainiui

blunka, nyksta, tad iškart užsakomas reikiamo vaizdo replikos, bet tai jau blėstančios originalo kopijų kopijos.) Taikliai parinkdama įprasitas šeimynines ar buitives situacijas, sumanai sutapatindama atsitiktines portretuojamujų pozas ar kasdienės aplinkos atributus, autore tarsi pasiepia mus užvaldančias dramatiškas nuojautas ir ikyrias maniakiškas fobijas. Kita vertus, jos pasirinktas kūriniai pavadinimų rašymo principas tarsi perkelia Raudonkepurės klausimus senelei-vilkui į kitą, t.y. priekabių vienas kitam, socialinių kontekstą. Prisiminkite „Juoką“ – „Kodėl visą laiką tyli?“

Paroda veikia iki gruodžio 2 d.
Marijos ir Jurgio Šlapelių namas-muziejus
(Pilies g. 40, Vilnius)
Dirba trečiadieniais-sekmadieniais 11–16 val.

ATKELTA IŠ 6 PSL.

prie universalijų, skatindama įsivaizduoti, kad žiūrime į preaitės dvasių atspindžius ir pergalvojame savo vaikystę. Tai įtvirtina siurrealistinio absurdo pojūtį, kuriu palaikėsi paralelinio pasaulio nuojaudinti. Sutikiite, realybės injekcijos kartaivės vožia stipriau... Kita vertus, šis Pukytės kūrinį dvilypumas turi ir akiavardžių socialinių poteikščių, kurios autorei labai svarbios. Turiu omeny ir globalias savasties paieškas, ir naujas komunikavimo galimybes, išryškėjusias dar prieš kelius istorinius dešimtmiečius.

Pukytė – detaliés meistrė. Apmatydama šią parodą nejučia grįžau prie ištūkusio raudono burokėlio lange įvaizdžio, aptinkto jos knygoje

Skrajojimai po prisiminimų laukus

Š „Scanoramos“ dienoraščio

Živilė Pipinytė

Šiųmetinės „Scanoramos“ lietuviškų dokumentinių pilnametražių filmų premjeros gana tiksliai diagnozuoją lietuvių kino būseną. Jis blaškosi tarp originalios, kadaise būtent su lietuvių dokumentiniu kinu tapatintos estetikos ir labiau mūsų laikams suprantamos poetikos, žvalgosi į pasaulines madas, ieško naujų herojų ir naujų istorijų.

Be stebuklų

Pasirinkęs krikščioniško krikšto temą, Audrius Stonys „Avinėlio vartose“, regis, norėjo grįžti į tuos laikus, kai lietuvių dokumentinis kinas kūrė giliamintiškas ir poetiškas metaforas. Sumanytas kaip kelionė prie vieno svarbiausių sakramentų šaknų, filmas, deja, daugiažodžiaus net ir vaizdais. Filme gausu šventyklyų – pačių seniausių ir žemaitiškų, dvasininkų – stačiatikių ir katalikų, tikičiųjų – išairių rasių, lyčių, odos spalvos, amžiaus. Daug nuorodų į krikščionišką kultūrą – aramėjų kalba giedama giesmė, virpanti žvakės liepsna, klasikiniai paveikslai, bažnyčių interjerai... Regis, tie vaizdai turi padėti pasijusti svarbaus įvykio – krikšto epicentre. Bet susidūrimas su esminiais būties klausimais, kuriuos simbolizuoja krikštasis, neįvyksta. Itariu, taip atsitiko todėl, kad atsivérimas krikštui yra stebuklas, kurio negalima numatyti, o gal net ir užfiksuoti. Todėl sumanytos kaip labai svarbios filmui lietuvių vaikų krikšto scenos pirmiausia dvelkia pigiu mėgėjišku spektakliu, kurių veikėjai – kunitai, vienuoliai, krikštijamųjų šeimų nariai – vaidina prastai, o krikštijamieji nelabai suvokia, kas vyksta iš tikrujų, tačiau bent nevaidina „dvasingų“. Užtat tai leidžia operatoriui Laisvūnui Karveliui nufilmoti daug „poetiškų“, saldžių kadrų.

Stonys visada mokėjo priversti žiūrovus susikaupti ir išgyventi kažką tikra, bet „Avinėlio vartose“ vis dėlt per daug turistinių ar permeityg paviršutiniškų vaizdų, kad galėtum susitapantį su režisieriaus nuostata. Žiūrėdama „Avinėlio vartus“ prisiminiau „Skrajojimus mėlynam lauke“ (1996) – net trumpame epizode, kur vištros kapstosi po žydičiu bijūno krūmu, buvo daugiau aukščiausios prabos metafizikos nei visame naujame filme. Liaudišką, naivų tikėjimą Dievu, kurį manau, taip pat siekė parodyti „Avinėlio vartu“ kūrėjai, Stonys tiksliai užfiksavo jau „Antigravitacijoje“ (1995). Toks išpuolis, kad naujame filme viskas yra tik tikėjimo stebuko išnara, atsiprašau, gana „popsiškas“ reginys, kurį, iš visko sprendžiant, dabar itin mėgsta lietuvių Bažnyčia ir gerai išmano vienas filmo produserių – brolis Gediminas.

Be kablelių

Debiutantė Julija Zubavičienė jaunatiškai uolai nusprendė pinaudoti paskutinių metų dokumentinių

„Avinėlio vartai“

tinio kino mada – filmuoti artimuosis ir iškelti paviršiun šeimos paslaptis ar intimias problemas. Filme „Lida Vanda Liusia“ režisierė rodo tris savo močiutes. Kad būtų paprasčiau jas filmuoti kartu, Zubavičienė nusprendė visas pasodinti į mašiną ir filmuoti kelionę iš Lietuvos į Londoną, kur gyvena jų anūkės – režisierė ir jos sesuo. Itariu, kad gana skirtingas močiūčių istorijas niveliuoja ne kelionės įtampa ir erdvės ankstumas (atvirkščiai, tai turėtų „sutirštinti“ pasakojimą), bet banalūs objektai – Varšuvos senamiestis, Berlyno siena, Eifelio bokštas, kurių fone Zubavičienė bando uždavinėti močiutėms banalius klausimus. Pavyzdžiu, pilnoje žmonių Varšuvos sukilio muziejaus salėje ji klausia, kaip šios prisimena karą. Kai paaškėja, kad dvi gimėjau po karo, o trečioji karui pasibaigus buvo vos ketverių, klausimas atrodo išsemtas. (Tada kyla klausimas pačiai režisierei, ar negalėjo to paseitauti anksčiau.) Užtat galima močiūčių paklausinėti apie tame pačiame muziejuje pamatytą 3D filmą ir sulaukti smagaus, iškart žiūrovus pralinksminančio atsakymo.

Sunkiausia dokumentiniame kine atverti žmogų, bet Zubavičienė, regis, nekvarta sau dėlt galvos. Prasčiokiški klausimai, matyt, turi perteikti vienodą močiūčių patirtį ir gyvenimo terpę (tai sufleruoja filmo pavadinimas, kur močiūčių vardai neatskiriamai kableliais, skambalyg vienas žodis), nors akivaizdu, kad jų patirtis gilesnė, subtilesnė ir gali peržengti apibrėžto sociumo ribas, tik tai visai nedomina anūkėlės. Didžiąją kelionės dalį močiutės kalba apie savo virus, meilę, konfliktuoja tarpusavyje. Jų charakteriai lyg ir pradeda aiškėti, bet po filme vis dėlt sunku atskirti, kuri istorija priklauso kuriai.

Tačiau filme žiūrovams, beje, ir režisierei, regis, tai nelabai rūpi.

Lida Vanda Liusia"

liūtukas, bohemiski draugai ir sudėtinga epocha, kurią bando paaškinti kitas talentingas fotografas, Luckaus draugas ir tuometinis visų Lietuvos fotografų viršininkas Antanas Sutkus. Jo prisiminimų fragmentai liudija ne tik apie laiką ar sovietinio žmogaus „šizofreniją“, bet kartu yra ir bandymas suprasti, o gal pateisinti save. (Klausydamas Sutkaus, bandžiau išsivaizduoti, kaip jo vietojje kalbėtų Luckus. Nepavyko.) „Gyvas“ Luckus pasirodys tik filmo pabaigoje, tarsi tam, kad palygintume jau spėtų susikurti vaizduotėje portretą su žmogumi, kuris dar nežino, kad po kelių savaičių mirs.

Tačiau Luckų pasaulį kuria ne tik prisiminimai, bet ir nuotraukos – išpūdingiausias sustingdyto, nesugrūtamai pasibaigusio laiko dokumentas. Nuotraukos išplečia filmo erdvę. Bene pirmąkart lietuvių ki-

prisiminimų akivaizdu, kad išgyventa tragedija pakeitė visą jos gyvenimą. Reikia didelės stiprybės, kad išsaugotum save ir kurtum naujų gyvenimą po to, kas įvyko. Matyt, tokią stiprybę gali suteikti tik meilė. Ji padėjo Tatjanai ir išlaikyti į JAV išsivežtus fotografo archyvus. Režisierė pavyko Tatjanos dramą parodyti itin subtiliai, išvengiant lietuvių žiniasklaidai būdingo polinkio šokiruoti netikėtais prisipažinimais.

Pasižiūrėjusi „Meistrą ir Tatjaną“ bandžiau prisiminti bent vieną lietuvišką filmą, kuriame būtų rodoma didelė meilė „iki mirties“. Dokumentiniuose filmuose apie ją apskritai gėdijamas kalbėti, yra tik kelios išimtys ir pirmiausia – Roberto Verbos „Šimtamečių godos“, „Jūros liga“. Vaidybiniu lietuvių kino herojai vyrai visada užsiem svarbesniais klausimais, meilė tik paryškina, jų

„Meistras ir Tatjana“

ne (ne tik dokumentiniame) taip natūraliai pateikiama sovietinė erdvė. Centrinės Azijos, Gruzijos, Ukrainos pietų, Sibiro gyventojų portretai ir kasdienybės vaizdai atskleidžia ne tik fotografo meistriškumą, bet ir jo vidinę patirtį. Luckus nebuvu tik stebetojas, jis gyveno plaičiai – neatsitiktinai Žickytė teko ieškoti jo draugų ne vien buvusioje Sovietų Sąjungoje ar Ukrainoje, bet ir više Europoje. Taip suvokta Luckų gyvenimo erdvė padeda geriau suprasti kertos tragediją, kai ribų persėmimas buvo įmanomas tik uždarame draugų rate, kur alkoholis – ne tik atspalaidavimas, bet ir nuskaušminimo priemonė, ir būdas išgyventi minčių ir likimų bendrumą.

Sovietinės meninės bohemos likimas daugiausia tragiškas. Tokiame pasaulyje Luckai atrado dar vieną būdą būti savimi. Jų aistra užfiksavo ne tik tada tabu griovę Tatjanos aktai ar poros autoportretai lovoje, bet ir draugų prisiminimai. Žickytė nekuria idiliškos istorijos, nes ji tokia ir nebuvu. Tatjanos Luckienės-Aldag prisiminimuoose išskyla ir kitoks Luckus. Tas, kurio buvo laukiamu naktimis, kuris išdavinėjo jų meilę, bet kuris mirčis vis dėlt yra paskutinis jos įrodymas.

Režisierė nesistengia parodyti intymių smulkmenų: jų yra tik tiek, kiek sau leidžia prisiminti filmo herojė. Ji filme kalba nedaug, tarsi bijotų prisiliesti prie praeities, iš ją sugržti. Žickytė surado puikią metaforą – didinamasis stiklas Tatjanos rankose padidina atskirus fotografijų kontaktų fragmentus. Tačiau iš Tatjanos

akimis žiūrint, sudėtingo nuosavo vienimo gyvenimo problemas, o moterys, ypač sovietiniame lietuvių kine, apskritai neturi balso arba tai pateikiama kaip „jo žmonos išpažintis“.

Apie Luckų galima sukurti daug skirtingu filmų. Neabejoju, kad visie filmai žadintų audringas diskusijas, kaip jas žadina kiekvienas biografinis ar dokumentinis filmas, ypač apie žmogų, kuris gyveno paliginti nesenai, – juk liudininkai niekad nebūna objektyvūs. Pavyzdžiu, Lenkijoje vis nerimsta filme apie originalią to paties laiko asmenybę – Jerzy Grotowskį – sukeltas skandalas. „Meistras ir Tatjana“ – lyg lupa žiūrovo rankose, kiekvienas tame „kontakte“ pamatys tai, kas svarbiausia jam. Manau, kad Žickytė meilės temą pagrindine paverčia neatsitiktinai. Atėjo laikas pradėti pasakoti Luckaus istoriją ir Tatjanos meilę prikėlę iš praeities gyvą, prieštarinę žmogų – ne mitą ir ne angelą.

Manau, turės praeiti daugiau laiko, kol susitaikysime su mintimi, kad Luckus buvo ne tik talentingas fotografas, ryškus savo epochos menininkas, bet ir žudikas.

Dar tik pradėtas Žickytės filmas išjudino daugybę sričių – surengtos kelių parodos, gimbė puiki Margaritos Matulytės monografija apie fotografą, iškurtas jo vardo fotografijos centras, sugržo archyvai. Lietuvoje kuriamas daug filmų apie menininkus, tačiau tokio, kuris suteiktu kūrybai antrą gyvenimą, iki šiol nebuvuo.

Už banalybės ribų

Nauji filmai – „Pakeliui“

Elena Jasiūnaitė

Kartais susimąstau, kokį epitetą reikėtų pritaikyti Lietuvos kino pa-sauli reguliariai užgriūnančių valentinų, žmonų, blindų ir geriau meluojančių moterų gamintojams, nes vadinti juos kūrėjais sunku. Būtų galima (gražiai) juos apibūdinti žodžiais „banalybės meistrai“, bet iki meistyrės jiems dar toli. O dėl banalybės... Panašu, kad dominuojant filmų gamybos įmonė „Tauras Films“ kirviu jau prakirto banalybės dugnā ir atvėrė skylę į naujas begalinio primitivo erdves. Vietos čia užteks visiems norintiems. Ilgam. Belaukdama seanso ir žiūrēdama naujų filmų anonsus mačiau, kad įmonė jau nusiūipo ir Sausio 13-osios temą. Neabejoju, kad bus dar vienas patriotizmą skatinantis nacionalinės sėdevras. Juk svarbiausia – kad liaudis eitų.

Žiūrēdama į ekrane šmėžuojantį naują gaminį „Pakeliui“ (Lietuva, 2014) bandžiau sugalvoti nors vie-ną priežastį, dėl kurios kažkas turėtų norėti jį pasižiūrėti. Sugalvojau vieną – moterys turbūt eis pamatyti pagrindinio vaidmens atlėkėjo Manto Jankavičiaus. Man jis nepatinka. Todėl per peržiūrą beliko svarstyti, kodėl akivaizdžiai savo verslumu įtikę pagrindiniai filmo gamintojai – istorijos autorius (ne scenaris-

tas) bei prodžiuseris Žilvinas Naujokas ir režisierius Ričardas Marcinckus – laiko Lietuvos žiūrovus vi-siškais idiotais.

Teořskai „Pakeliui“ istorija „su-kalta“ kaip kelio filmas. Pasakoja-ma apie visomis prasmėmis išskirk-pusią roko žvaigždę Panką, kurio gyvenime atsiranda niekada nema-tita dukra. Šiaip ne taip išsiukrapše iš kažkokios provincijos jiedu leidžiasi į bendrą kelionę bei šviesų ry-tojų. Keliauja automobiliu, aplanko net Panko motiną. Fone matome žalias lietuviškas lankas ir vėjo jé-gaines. Pankas po kelionės, žinoma, tampa nauju žmogumi ir turbūt ne-bevaroja kokaino kaip filmo pra-džioje. Jo kūryba nuo girtų klykavimų apie auksinę subinę (subtili gamintojų aliužia į kitą filmą) pa-kyla iki romantiškų brazdinimų gitara, gerėja sulig kiekvienu nu-žiuotu kilometru ir veda tiesiai ant naujos populiarumo bangos ket-reos. Tiesa, sekant siužeto intrigas vėliau paaškėja, kad herojaus dukra – visai ne dukra. Bet ir vaikui tinkama motina, ir bendra šeima pabaigoje vis tiek atsiranda. Nuo fi-naliinių kadrių, kurie gerokai prano-ko mano ribotą fantaziją, turėtų su-kilti gliukožės kiekis kraujyje.

Mažoji Gerda (Džesika Vien-žindytė) – tipažas, emigravęs iš „Ekskursantės“. Savarankiškai ke-

liaujančios mergaitės tapo popula-rios. Tik Gerda filme kartais labiau primena Lolitą vėjyje plaikstomu melynu sijonu. Gerai nebent tai, kad tokį atvirų rakursus nėra daug. Bet mergaitė – aktorė prasta. Žino-ma, vaikas nekaltas, kad režisierius su ja nemokėjo dirbti, kad į lūpas jai buvo iibruktos visiškai netinkamos frazės. Jos ne per protinges (nes protingo filme nėra nieko), tie-siog netinkamos. Apie charakterį nekalbėsime – mergaitės funkcija buvo pranešti Pankui, kad jis turi dukterį, paskatinti herojaus trans-formaciją ir suvesti jį su tikraja sva-jonių moterimi. Funkcija yra ir pa-keliui aplankoma Panko motina (Janina Matekonytė), susitikimą pradedant pastaba apie sūnaus su-lysimą, puolant gaminti vakarienę, „uzknisant“ jį klausimais, kodėl ne-turi šeimos bei vaikų ir viską atleidžianti. Iš tikrujų visi „Pakeliui“ he-rojai tėra funkcijos, ramstančios dviejų sakinių istoriją.

Ir Pankas, taip pat jo vaidmenį su-vaidinęs aktorius, į kurį „investuo-ta“ galbūt daugiausiai, filme ne ge-resnis. Be jau aptartos kūrybos, kurios iki kaklo ir šiek tiek virš jo į kuri turėtų ženklini herojaus „at-sivertimą“, visas įmanomas pastan-gas gamintojai sudėjo į sieki paro-dysti kažką panašaus į herojaus ambivalentiškumą. Pankas įrodinė-

ja savo vadybininkui, kad muzikos scenoje jo niekas nepamiršo. Vady-bininkui uždarius duris Pankas rau-dą pasikükiodamas. Kick vėliau jis isteriskai apšaukia savo motiną ir žvelgdamas į ežere atsispindintį mė-nulį vėl graudžiai verkia. Stambiu planu.

Ar Pankas filmo pradžioje bandys atsikratyti mergaitė? Bandys. Ar mergaitė netikėtai atsisras mašinoje šalia herojaus? Atsisras. Ar automobilis, herojams susiginčius, nu-žiuos nuo kelio? Be abejø. Ar pa-vyks užkurti seno motociklo variklį? Žinoma. Ar finale jie liks kartu? ... Bet filmu nuspejamumas iš tiesų yra niekis. Štai nuspejamumas, kuris „Pakeliui“ stovi greta primitivumo – jau smegenų vingius tiesinant kom-binacija. Pankas nusprendžia užsi-dirbti grodamas gatvę. Vienam jam niekaip nesiseka. Mergaitė pradeda šokti. Suplūsta geras tuzinas klausytojų, sustoja ratu aplink atlikęs. Fone skamba Panko-Manto daina. Vaizdas sulėtintas, mergaitė siuncią oro bučinius, visi aplink to-ki laimingi, kad net švyti. Šypsosi ir ant rankų laikomas šuo. Derinje su nuglaistyti operatoriaus Juliusas Sičiūno darbu – net geriau už „Ma-

ximos“ reklamą. Širdį žiūrovui supausti turėtų ir herojų išsiskyrimo scena. Fonas – grësminga muzika (filmo kompozitorius Vytas Bin-kus). Jei jos nebūtų, tikrai girdėtu-me tragiškus herojų šauksmus. Vaizdas vėl sulėtintas. Pliaupia lie-tus. Policininkai į skirtinges pus'es veda tariamus tévą ir dukrą. I balą nukrenta ir joje lieka filmo herojé nuo pat kelionés pradžios lydėjës ir vieninteliu tikru draugu įvardintas pliušinis šuniukas (suprask – šuniuko neberekia, dabar ji rado tikrą draugą). Būtų galima testi ir testi, nes tokią sceną požiūriu filmas – neišsemiamą auksą kasykla. Visoms temoms, visiems gyvenimo atve-jams.

Herojams važiuojant automobiiliu nuskamba nematomo herojaus, kylančios roko žvaigždës Marijono daina. Bandydamas išsigiliinti į ga-mintojų intencijas suprant, kad pri-mityvi dviejų sakinių daina suprie-shinta su giliamintiška Panko kūryba. Ir jি, žinoma, turi dar kartą pralink-minti auditoriją. Deja. „What can I do? What can I do? I can do fon-due!“ Turbūt čia ir liktų pridurti, kad šie du sakiniai puikiai įprasminta vi-są filmą.

Rodo TV

Filmai užsispyrėliams

Televizijose kaip ir kino teatre – dauguma filmų amerikietiški. Kitaip nei lietuviai, kurie komerciniu kinu laiko tik kvailus filmus kvali-lemis žiūrovams (nes yra įsitikinę, kad tokį – dauguma), amerikiečiai aštrias, socialines ir politines temas sugeba perkelti į filmus, kurių tikrųjų nepavadinsi art house. Tokie fil-mai vis primena apie vertybės ir mo-ralines nuostatas, be kurių žmonės negalėtų gyventi. Šis amerikiečių ki-no užsispyrimas vertas pagarbos.

TV3 šyvakar (28 d. 22.40) primins Kathryn Bigelow filmą „Taikinys Nr. 1“ (2012) apie Osamos bin Ladeną paieškas, kurios sėkminges baigėsi 2011-ųjų gegužę (beje, režisierė pranešė kursianti filmą vos po poros dienų). Didžiausio žmo-nijos priešo paieškų koordinatorė – tripi moteris Maja (Jessica Chastain). Teroristo paieškų operacija – visas moters gyvenimas, todėl ji ne-nori taikstytis su savo kolegomis – CŽV biurokratais, bet liudininkų kankinimas, regis, jai visai priimti-nas, nes taip galima greičiau pasiek-ti rezultatą. Bigelow neidealizuja specialiųjų tarnybų, bet karas yra ka-ras. Kad galiausiai monstrų suranda moteris – taip pat svarbu, juk filmo herojai vyrai į Mają žiūri iš aukšto, kaip, matyt, į režisierę žiūrėjo Holi-vudo vyrai, kol jis gavo „Oskarą“.

Rogerio Donaldsono „Rekrūtas“ (TV3, 29 d. 01.35) pasirodė 2003-iai-siais, praėjus dvejims metams po-to, kai bin Ladeno teroristai užpuo-

lé Pasaulio prekybos centrą ir kai slaptosios tarnybos vėl tapo svarbia amerikiečių kino tema. „Rekrūto“ herojus Džeimsas Kleitonas (Colin Farrell) atkreipė CŽV dėmesį, nes yra patyres talentingas programišius. Slaptosios tarnybos pasinaudojo ir tuo, kad Džeimso tévas paslaptingai žuvo Lotynų Amerikoje 10-ojo de-simtmečio pradžioje ir sūnus norėtų išsiaiškinti, kas atsitiko iš tikrujų. Džeimsas patenka į rekrūtų treni-ruočių lagerį, kur jo treneriu bus Volteris Berkas (Al Pacino). Netrukus jis įsitikina, kokie aktualūs Vol-terio nuolat kartoja į CŽV lozun-gai: „Niekuo nepasitikēk“ ir „Niekas nėra toks, koks atrodo“.

Holivudo burtininkai sugeba kiek-vieną erdvę paversti beveik mitine, tad plysys tarp tikrovės ir fantazijos panašiuose filmuose vis dėlto nėra toks didelis. Tuo, matyt, pasinaudojo ir filmo „Džonas Karteris“ (TV3, 29 d. 23 val.) režisierius Andrew Stantonas, perkeldamas į ekraną Edgaro Rice'o Burroughso 1912 m. parašytą „Marso kunigaikštystę“. Filmo herojus – Pilietinio karo ve-teranas amerikietis (Taylor Kitsch) – prieš savo valią atsiduria Marse. Iki „Džono Karterio“ til animacinus filmus kūrės Stantonas į šį filmą at-neše naivą, sakyčiau, net senamadiš-ka disnėjiską požiūrį į abu – Žemės ir Marso pasaullius. Beje, šis filmas apie gérį ir blogio kovą tolumoje planetoje skirtas Steve'o Jobso at-minimui.

Panašius superdidvyrius vis dar vaidina Tomas Cruise'as. Camero-no Crowe filme „Vanilinis dangus“

(TV3, šyvakar, 28 d. 23.10) Cruise'as vaidina Deividą, kuris turėjo viską – pinigus, leidybos namus, brangų au-tomobilį ir butą, draugą rašytoją ir net prieš bei tapo meilės trikam-pio objektu. Deividas įsimylėjo ge-riaujusio draugo merginą (Penelope Cruz), tad buvusi meilužė (Came-ron Diaz) nusprendė su juo pasiva-zinėti. Iš komos Deividas atsibubo subjaurotu veidu. Prašom nesijuok-ti – Cruise'o Deividas filme prisidengia „estetiniu protezu“ (plasti-nė chirurgija Amerikoje juk klesti), bet jo gyvenimas virsta košmaru, o filmas – užuominia, kad egzistuoja ir kitos realybės.

„Vanilinis dangus“ – dar vienas Holivudo bandymas adaptuoti sėk-mingo europietiško filmo siužetą. Tačiau Alejandro Amenábar filme „Atverk akis“ (1997) nuskambėjës kvietimas pažvelgti į tikrovę kitaip Cruise'o personažui visiškai netin-ka, juolab kad maštanti žmogų jis primena tik tada, kai veidą užden-gia kaukė.

Žurnalistė ir rašytoja Elisabeth Gilbert egzistuoja iš tikrujų. Kino heroje ji tapo po to, kai paraše knygą „Valgyk, melskis, mylk“, kurioje papasakojo savo gyvenimo kelionę iš taško A (vyras, namas užmiestyje, ge-rai apmokamas darbas) į tašką B – begalinį gyvenimo džiaugsmą. Pa-keliui buvo skyrybos, depresija, pra-rastas namas, Italija, kur Elizabeth išmoko mėgautis gyvenimui bei maistu ir nejausti kaltës, Indija, kur ji išmoko medituoti, ir Balio sala, kur sutiko idealų meilužį. Ryano Murphy filme „Valgyk, melskis, my-

lēk“ (LNK, šyvakar, 28 d. 23 val.) did-vyrišką veikjėją, suradusią universa-lų laimės receptą ir pasidalijusi juo su visomis savarankiškai tokio rasti nesugebanciomis moterimis, suvaidino Julia Roberts. Aš į ją galiu žiū-rėti net tada, kai ji dvi valandas val-go, meldžiasi, verkia ir myliusi su Javieru Bardemu.

Bijau, kad kiti mieliai pasirinks tą pačią valandą per BTV (28 d. 23 val.) rodomas Jake'o Westo „Šuniškas dienas“, pasakojančias apie vyru kompaniją, kuri nusprendė praleisti savaitegal už miesto – vieną iš jų taip pat negali atsigauti po skyrybų. Netrukus vyrai patenkia į kaimą, kur gyvena tik moterys. Jos liko gyvos po to, kai virš galvų buvo išbarsty-tos eksperimentinės cheminės me-džiagos. Moterys tapo kanibalėmis, jos nekenčia vyru.

Kad ir kokios juokingos būtų

„Šuniškos dienos“, siūlau nepamiršti tikros siaubuo komedijos – 1984 m. sukurto ir dabar jau klasika vadina-mu Joe Dante's „Gremlinių“ (BTV, gruodžio 4 d. 21.30). Filmo veiksmas perkelis į mažą Amerikos miestelį, į kurį iš kelionės sugrįžta visokiu ne-reikalingu daiktui išradėjas Rendas. Iš kelionės jis atvežė kalėdinę do-vaną sūnui – mažą minkštą gyvūnė-lį Mogvėjų. Jį pardavę senas kinas perspėjo, kad Mogvėjaus negalima laisti vandeniu, maitinti vidurnaktį ir paliki saulės šviesoje. Žinoma, kad Rendas pažeis tuos nurodymus ir netrukus miestelį užpuls baisių gremlinių gauja, kurie naikina vis-ką, kas pasitaiko jų kelyje.

Ši iš pirmo žvilgsnio banali ir nu-spėjama istorija turi ir vieną svar-bią potekštę, kuri atsiranda tada, kai gremlinių ima mėgdžioti žmones. Jie ruko, mušasi, kino teatre valgo spra-gėsius, triukšmauja, o vienas net klas-kiinių ekshibicionisto gestu pra-skleidžia savo apsiaustą. Taip filmas sufleruoja, kad kiekviena kultūra turi tokias pabaistas, kokias sukūrė pati.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

Parodos	Šiuolaikinio meno centras	A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS	<i>Vokiečių g. 2</i>	<i>V. Putvinskio g. 64</i>	Dailė
Nacionalinė dailės galerija	XII Baltijos trienalės projektas „Prototipai“	Antano Gudaičio (1904–1989) piešinių ir estampų paroda „Žmonės žūri į žvaigždes“	Ne tik kine, bet ir parodų salėse tyrinėjamos postapokaliptinės distopijos. Niujorke (JAV) gyvenantis menininkas Aidas Bareikis, galerijoje „Vartai“ (Vilnius) surengės personalinę parodą „Aido kondicionierius“, iš vartotojų skelbės visuomenės atliekų konstruoja entropinių pasaulių, kuriam socialinės problemos atmicėjamos siurrealistiniu humoru, o visutinio žlugimo išgyvenimas pažadina neryškią atsinaujinimo viltį: „Menas gali būti pranašingas“, – sako autorius, gyvenantis ir kuriantis mieste, kur priima višą pasaulį veikiantys sprendimai.
<i>Konstitucijos pr. 22</i>	Dainius Liškevičiaus paroda „Labyrinthus“	Ryšių istorijos muziejus	
XX a. Lietuvos dailės ekspozicija	Paroda „Kitas matymas“	<i>Rotušės a. 19</i>	
Kazimieras Zimblytės (1933–1999) ankstyvosios kūrybos paroda	Galerija „Kairė–dešinė“	Agnės Juškaitės paroda	
Teodoras Kazimiero Valaičio (1934–1974) kūrybos retrospektyva	<i>Latako g. 3</i>	Galerija „Meno parkas“	
Vilniaus paveikslų galerija	iki 29 d. – tarptautinės grafikos meno bienalės „Splitgraphic“ (Kroatija) laureatų paroda „Dešimt bienalės „Splitgraphic“ metų 2003–2013: ilgalaikė retrospektyva“	<i>Rotušės a. 27</i>	
<i>Didžioji g. 4</i>	LTMKS projektų erdvė „Malonioji 6“	iki XII. 3 d. – paroda „Gyvenant post-socializme“ (Bulgarija)	
Chodkevičių rūmų klasicistinių interjerų Lietuvos dailė XVI–XIX a.	<i>Malonioji g. 6</i>	Galerija „Kauno langas“	
Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai	iki 29 d. – paroda it (meninės) tyrimas	<i>M. Valančiaus g. 5</i>	
Paroda „Iš šalčiausio krašto: Šiaurės šalių juvelyrika“	Galerija „Vartai“	Roy'aus Coheno (Izraelis) kaleidoskopų ekspozicija „Pasukti tikrovę“	
Radvilių rūmai	<i>Vilniaus g. 39</i>	Vido Bizauskio juvelyriko paroda „13“	
<i>Vilniaus g. 24</i>	Aido Bareikio paroda „Aido kondicionierius“	Kauno fotografijos galerija	
Europos dailė XVI–XIX a.	Galerija „Aidas“	<i>Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2</i>	
Dubingių ir Biržų kunigaikščių Radvilų Rytų Azijos, Naujosios Gvinėjos ir Australijos aborigenų menas	<i>Trakų g. 13</i>	Fotografijų paroda „Pokario istorijos“	
Taikomosios dailės muziejus	Ričardo Vyšniausko tapybos paroda „Kai angelai ateina medžių viršūnėmis“	„Post“ galerija	
<i>Arsenalo g. 3A</i>	„Prospektu“ fotografijos galerija	<i>Laisvės al. 51 a</i>	
Paroda „Maistas buduare“	<i>Gedimino pr. 43</i>	iki XII. 7 d. – tiražuojamas meninės spaudos paroda „Posteris“	
Vytauto Kasiulio dailės muziejus	iki 29 d. – Massimo Listri (Italija) fotografijų paroda „Interjerai“	KLAIPĖDA	
<i>A. Goštauto g. 1</i>	Pamėnkalnio galerija	KKKC parodų rūmai	
Retrospektivinė Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija	<i>Pamėnkalnio g. 1/13</i>	<i>Aukštoji g. 1 / Didžioji Vandens g. 2</i>	
Telesforo Valiaus (1914–1977) gimimo šimtmečiui skirta paroda	iki XII. 5 d. – Jūratės Jarulytės kūrybos paroda	Liudviko Natalevičiaus tapybos paroda „Pradžiapabaiga“	
Lietuvos nacionalinis muziejus	Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus	Anatolius Klemencovo paroda „P.S.“ nuo 28 d. – Bärbelio Prauno (Vokietija) ir Gabrielės Jogelaitės paroda „zero in on“	
Naujasis arsenatas	<i>Pilies g. 40</i>	Klaipėdos galerija	
<i>Arsenalo g. 1</i>	iki XII. 2 d. – Paulinos Pukytės paroda „Mergaitės ir berniukai“	<i>Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4</i>	
Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a.	Meno ir edukacijos centras „Rupert“	iki XII. 4 d. – paroda „Tarpinė stotelė – Tauragė“	
Lietuvių liaudies menas	<i>Meškeriotojų g. 33</i>	Galerija „si:said“	
Kryždirbystė	iki XII. 4 d. – paroda „Rožių pelenai ir beržų kvapas“	<i>Galiniu Pylimo g. 28</i>	29 d. 18.30 – „MEISTRIŠKUMO PAMOKA (MARIA CALLAS)“. Rež. – G. Padegimas
Paroda „Lietuvos pavilionas 1939 m. Niujorko pasaulinėje parodoje prisimenant“	Galerija „Arka“	iki XII. 7 d. – Juozo Budzinausko paroda „Pavogta žvaigždė“	30 d. 15 val. – „MAMA KATINAS“. Rež. – E. Jaras
Kazio Varnelio namai-muziejus	<i>Aušros Vartų g. 7</i>	Spektakliai	29 d. 11, 15 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „MOZAIIKA“. Choreogr. – B. Banevičiutė (šokio teatras „Dansema“)
<i>Didžioji g. 26</i>	„Kvadrienalė 2014 – dailė ant vėliavos stiebo“ (Q14)	VILNIUS	29, 30 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – PREMJERA! „MERGAITĖ SU DEGTUKAIS“ (okino spektaklis visai šeimai pagal H.K. Anderseno pasaką). Idėjos autoriai ir atlikėjai I. Precas, Š. Datenis ir K.A. Butvidas (jaunųjų scenos menininkų programa „Atvira erdvė‘14“)
K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija	Galerija „Meno niša“	Nacionalinis operos ir baletu teatras	29 d. 18.30 <i>Stiklinėje salėje</i> – „ŠALTIPAVEIKSLĖIAI“ (pagal K. Smedso pjesę). Rež. – G. Kriaucionytė (eskizas, teatras „Atviras ratas“)
<i>Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44</i>	<i>J. Basanavičiaus g. 1/13</i>	Lietuvos dailininkų sąjungos galerija	XII. 2 d. 16, 18.30 <i>Kišeninėje salėje</i> – „BRANGIOJI MOKYTOJA“. Rež. – I. Stundžytė (teatras „Atviras ratas“)
Bažnytinio paveldo muziejus	Evaldo Janso tapybos paroda „Man pagirios – jai PMS“	Režisorių teatras	2 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! „TANKUMYNE“ (pagal R. Akutagavos novelę).
<i>Šv. Mykolo g. 9</i>	Lietuvos dailininkų sąjungos galerija	Galerija AV17	Rež. – R. Kazlas (teatras „cezario grupė“)
Bažnytinio paveldo muziejus ekspozicija	<i>Vokiečių g. 2</i>	<i>Ausros Vartų g. 17</i>	3 d. 18.30 <i>Kišeninėje salėje</i> – „LIETAVIŽEMĖ“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)
Aleksandro Šepkaus juvelyriskos paroda	„Kvadrienalė 2014 – dailė ant vėliavos stiebo“ (Q14)	Luigi Massari ir Marcello Tedesco (Italija) paroda „Poliškumas“	XII. 4 d. 18 val. – „Žemaitės „TRYS MYLIMOS“. Rež. – A. Latėnas
Paroda „Abroždėliai. Iš kun. Mozės Mitkevičiaus rinkinio“	Galerija AV17		Oskaro Koršunovo teatras
Andrius Kviliniūno „Gvyvieji paveikslai“	<i>Ausros Vartų g. 17</i>		30 d. 19 val. – <i>OKT studijoje</i> – S. Becketto „PASKUTINĖ KREPO JUOSTA“. Rež. – O. Koršunovas
Valdovų rūmų muziejus	Evaldo Janso tapybos paroda „Man pagirios – jai PMS“		Rusų dramos teatras
<i>Katedros a. 4</i>	Lietuvos dailininkų sąjungos galerija		28 d. 18.30 – M. Bulgakovo „ZOIKOS BUTAS“. Rež. – R. Atkočiūnas
Paroda „Europos Viduramžių ir Renesanso gobelenai. Gijominis išsausta istorija“	<i>Vokiečių g. 2</i>		29 d. 11, 13 val. – Z. Hopp „STEBUKLINGOJI KREIDELĖ“. Rež. – O. Lapina
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	„Kvadrienalė 2014 – dailė ant vėliavos stiebo“ (Q14)		29 d. 18.30 – L. Tolstojaus „ANA KARENINA“. Rež. – E. Mitnickis (Ukraina)
Parodų salės „Titanikas“	Galerija „Arka“		30 d. 12 val. – Z. Hopp „JUNAS IR SOFUS ARBA AUKSINIS RITERIS“. Rež. – O. Lapina
<i>Mairiono g. 3</i>	<i>Aušros Vartų g. 7</i>		30 d. 18.30 – M. Macevičiaus „PRAKEIKTA MEILĖ“. Rež. – A. Jankevičius
Vytauto Kibildžio paroda „Virsmai“	„Kvadrienalė 2014 – dailė ant vėliavos stiebo“ (Q14)		XII. 4 d. 18.30 – „VAIVOS JUOSTA“. Rež., choreogr. – M. S. Šimulynaitė (V. Jakubėno draugija ir „Baltijos baletu teatras“)
iki 31 d. – Mikalojaus Povilo Vilučio paroda	Galerija „Akademija“		Keistuolių teatras
<i>Pilies g. 44/2</i>	<i>Vilniaus g. 39</i>		29 d. 12 val. – „KAI AŠ MAŽAS BUVAU“. Rež. – V. Žitkus
iki XII. 5 d. – paroda „Veltinis 2014“	nuo 26 d. – Irenos Valiuliūnės tapybos ir grafikos paroda	M. Žilinsko dailės galerija	30 d. 12 val. – „MYKOLAS ŽVEJAS“. Rež. – A. Giniotis
Tekstilės galerija „Artifex“	KAUNAS	<i>Nepriklausomybės a. 12</i>	30 d. 15 val. – atvira pamoka su aktore I. Balsyte ir grupe „Saulės broliai“
<i>Gaono g. 1</i>	Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus	Fotografijų paroda „Iš nežinių į nežinią: Antrojo pasaulinio karo atbėgėliai Lietuvoje“	KAUNAS
iki XII. 6 d. – Aido Bareikio ir Billo Sayloro (Niujorkas) piešinių paroda „Kitokie orai / Other weather“	<i>V. Putvinskio g. 55</i>		Kauno dramos teatras
Galerija „ARgenTum“	Galerija „Arka“		28 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – J. Dell ir G. Sibleyras „TEGYVUOJA BUŠONAS!“
<i>Latako g. 2</i>	<i>Nepriklausomybės a. 12</i>		Rež. – R. Vitkaitis
iki XII. 6 d. – Daumanto Kučo miniatiūrų paroda	M. Žilinsko dailės galerija		29 d. 15 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – PREMJERA! „BARBORA“ (pagal J. Grušo dramą „Barbora Radvilaitė“). Rež. – J. Jurašas.
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“	<i>Nepriklausomybės a. 12</i>		Adaptacijos autorė – A.M. Sluckaitė
<i>Dominikonų g. 15</i>	Kauno paveikslų galerija		30 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – PREMJERA! R. Gary „AUŠROS PAŽADAS“. Inscenizacijos aut. ir rež. – A. Sunklodaitė
Dailininkų Tamošaičių kūryba	<i>K. Donelaičio g. 16</i>		XII. 1 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – G. Sibleyras
XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	Živilės Minkutės instalacija „Jungtys“		
	Tekstilės paroda „Laiko drobulė“		

„VĒJAS TUOPŪ VIRŠŪNĒSE“. Rež. – R. Atkočiūnas (VšĮ „Teatro projektai“) 2 d. 18 val. *Rūtos salėje* – PREMJERA! R. Gary „AUŠROS PAŽADAS“. Incenzacijos aut. ir rež. – A. Sunklodaitė „Assitežo“ teatro festivalis vaikams ir jaunimui 1 d. 12 val. *Didžiojoje scene* – I. Paliulytės „ASTRIDA“. Rež. – I. Paliulytė 2 d. 11, 15 val. *Ilgojoje salėje* – „MINGŲ VAIDUOKLIAI“. Rež. – L. Gundaras (Teatris TT, Latvija) 2 d. 14 val. *Didžiojoje scene* – C. Murillo „TAMSOS ŽAIDIMAS“. Rež. – D. Rabašauskas (Valstybinis jaunimo teatras) 3 d. 15 val. *Rūtos salėje* – „ALELIUJA!“ (Kopenhaga) 3 d. 17 val. *Mažojoje salėje* – „PPY IR TŪT VAKARIENIAUJA“ (Estija) 3 d. 19 val. *Ilgojoje salėje* – „PASMERKITI NAMAI“. Rež. – F. Feifer (studija „Aglia“) 4 d. 10 val. *Didžiojoje scene* – A. Lindgren „EMILIS IŠ LIONEBERGOS“. Rež. – R. Kudzmanaitė (Vilniaus kamerinis teatras) 4 d. 12 val. *Mažojoje salėje* – „TARMIŲ STALAS“. Rež. – S. Degutytė („Stalo teatras“) 4 d. 14 val. *Rūtos salėje* – „LAI LAI LAI“ Rež. – C. Graužinis (Cezario grupė) 4 d. 17 val. *Rūtos salėje* – „PPY IR TŪT KONCERTE“. Rež. – H. Mannmae, T. Tross (Estija) **Kauno valstybinis muzikinis teatras** 28 d. 18 val. – F. Wildhorn „GRAFAS MONTEKRISTAS“. Dir. – J. Janulevičius 29 d. 18 val. – J. Strauss „NAKTIS VENECIOJE“. Dir. – J. Geniušas 30 d. 12 val. – E. Chagagortiano „AUSINĖ KEPURĖ“. Dir. – V. Visockis 30 d. 18 val. – I. Kálmáno „BAJADERĖ“. Dir. – J. Janulevičius XII. 1 d. 18 val. – „JUOZAPAS IR JO SVAJONIŲ APSIAUSTAS“ (pagal A.L. Webberio ir T. Rice'o miuziklą). Rež. – A. Giniotis 3 d. 17 val. – R. Rodgerso „MUZIKOS GARSAI“. Dir. – J. Vilnonis 4 d. 18 val. – J. Strausso „ČIGONŲ BARONAS“. Dir. – V. Visockis **Kauno kamerinis teatras** 28 d. 18 val. – M. Walczako „PIRMASIS KARTAS“. Rež. – S. Rubinovas 29, XII. 5 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „KAVINĘ „PAS BLEZA““. Rež. – S. Rubinovas 30 d. 18 val. – PREMJERA! V. Klimačeko „SUPERMARKETAS“. Rež. – A. Veverskis **Kauno mažasis teatras** 29 d. 18 val. – F. Rame, D. Fo „LAISOJI PORA“. Rež. – R. Januškevičiūtė, A. Baniūnas 30 d. 12 val. – „KREIVOS DAIKŲ ISTORIJOS“. Rež. – A. Baniūnas 30 d. 18 val. – M. Fratti „SESUO“. Rež. – A. Žukauskas **Kauno lėlių teatras** 29 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „SKRUDŽAS, ARBA DIENA, KAI GALIMA ATVERTI SAVO ŠIRDĮ“. Rež. – A. Lebeliūnas 30 d. 12 val. – „ŽIOGAS ZIGMAS ŽALGIRIO MŪŠYJE“ (pagal L. Jakimavičiaus pasaką). Aut. ir rež. – A. Sunklodaitė „Assitežo“ teatro festivalis vaikams ir jaunimui XII. 1 d. 11 val. – „VIŠTYTÉ IR GAIDELOS“. Rež. – R. Skrebūnaitė („Keistuolių teatras“) 1 d. 16 val. – „KRAKATUKAI IR STEBUKLINGAS TRIUŠIS“. Rež. – P. Mendeika (Vilniaus vitražinio lėlių teatras „Vaivorykštė“) 2 d. 15 val. – „METEO“. Rež. – A. I. Brashynskaya (Vilniaus teatras „Lėlė“) 3 d. 12 ir 15 val. – „ODĖ GYVENIMUI“. Rež. – D. Doro („Compagnie Rodizio, Italija“) 4, 6 d. 12 val. – „GULBĖ – KARALIAUS PATI“. Rež. – N. Indriūnaitė **KLAIPĖDA** **Klaipėdos valstybinis dramos teatras** 28, 29 d. 18 val. *Žvejų rūmuose* – PREMJERA! I. Vyrypavė „GIRTI“. Rež. – L. Vaskova, scenogr. – A. Kupštė, komp. – R. Mačiliūnaitė	**Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras** 29 d. 18.30 – „SVEIKAS, ČARLI!“ 30 d. 12 val. *Kolonų salėje* – „VERPALŲ PASAKOS“ XII. 2 d. 18.30 – PREMJERA! E. Imre „MISTERIS X“ (libreto autorius A. Grünwald, J. Brammer, R. Bunykėtės režisūrinė versija) 4, 5 d. 18.30 – J. Steino, J. Bocko, Sh. Harnicko „SMUIKININKAS ANT STOGO“ **ŠIAULIAI** **Valstybinis Šiaulių dramos teatras** 30 d. 18 val. – koncertas „14 stygų“: V. Čepinskis (smuikas), V. Čepinskienė (smuikas), S. Krinčinės (gitarė) XII. 2 d. 18 val. G. Sibleyras „VĒJAS TUOPŪ VIRŠŪNĒSE“. Rež. – R. Atkočiūnas (VšĮ „Teatro projektai“) **PANEVĖŽYS** **Juozo Miltinio dramos teatras** 28 d. 18 val. – N. Simono „PASKUTINYSIS IŠ AISTROS KAMUOJAMŲ MEILUŽIŲ“. Rež. – G. Gabrėnas 29 d. 18 val. – PREMEJRA! K. Sajos „DEVYNBĖDŽIAI“. Rež. – M. Meilūnas 30 d. 18 val. – L. Gersche's „LAISVI DRUGELIAI“. Rež. – D. Kazlauskas XII. 3 d. 18 val. – „BUS SUNKU...“ Rež. – A. Vėčerskis („Domino“ teatras) **Koncertai** **Lietuvos nacionalinė filharmonija** 29 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – profesorės Veronikos Vitaitės 75-mečiui. Lietuvos nacionalinis simfoninius orkestrus. Solistai pianistai V. Vitaitė, A. Žvirbytė, P. Anderssonas 30 d. 12 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – koncertas visai šeimai „Pasaulio kontinentų balsai“. Solistai M. Xue (sopranas), Z. Grigienė (sopranas), I. Bagelė (mecosopranas), L. Vilkonius (balsas ir fortepijonas), L. Jin-Tao (fortepijonas), D. Jozėnas (fortepijonas), R. Vitkauskas (altais), Lietuvos edukologijos universiteto mišrus choras „Ave Vita“ (vad. ir dir. – K. Barisė), Muzikos katedros merginų choras ir mišrus choras „Musica“ (vad. ir dir. – V. Tavoras), kamerinių ansamblių 30 d. 16 val. *Taikomosios dailės muzicuje* – kamerinių muzikos koncertas „Romantinės muzikos pakerėti“. Solistas E. Minkštomas (fortepijonas). Valstybinis Vilniaus kvartetas 30 d. 14 val. *Užutrakio dvaro sodybos rūmuose* – ansamblis „Musica humana“ (meno vad. ir dir. – A. Vizgirda. Solistai S. Liamo (sopranas), U. Čaplakaitė (fleita), R. Beinaris (obojus)) XII. 1 d. 13.50 val. *Prienų „Žiburio“ gimnazijoje*, 1 d. 18 val. *Kudirkos Naumiesčio kultūros centre* – Čiurlionio kvartetas. Solistė R. Novikaitė (mecosopranas) 1 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – Vilniaus mokytojų namų mišrus choras „Bel canto“. Dalyvauja Lietuvos kamerinių orkestrų ir choro bičiuliai: solistės J. Gedminaitė (sopranas) ir I. Prudnikovaitė (mecosopranas) ir kt. 3 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – Lietuvos kamerinių orkestrų. Solistai P. Vernikovas (smuikas), S. Makarova (smuikas) 4 d. 17.30 *Paežerių dvaro rūmuose* – dvarų senovinės muzikos festivalis „Viva la musica“. Festivalio pabaigos koncertas „Mažoji žiemos serenada“. Sostinės vario kvintetas **Jauna muzika** XII. 3 d. 18 val. *Klaipėdos koncertų salėje*, 5 d. 19 val. *Vilniuje, Teatro arenėje*, 6 d. 18 d. *Šiaulių kamerinėje salėje* „Polifonių“ – programa „Keliautoju užrašai“. Atlikėjai Vilniaus miesto savivaldybės choras „Jauna muzika“ (meno vad. ir vyr. dir. – V. Augustinas), I. Jurgelevičiūtė (vokalas, kanklės), B. Cools (gitarė, Belgija), A. Gotesma- nas (mušamieji), V. Nivinskas (kontrabosas), R. Rančys (saksofonai). Dir. – V. Augustinas **VILNIUS** **Kongresų rūmai** XII. 2, 3, 5, 6 d. 19 val. – PREMJERA! G. Verdi „TRUBADŪRAS“. Dir. – G. Rinkevičius, rež. – D. Ibelhauptaitė **Lietuvos muzikos ir teatro akademija** 28 d. 18 val. *Didžiojoje salėje* – LMTA Etnomuzikologijos katedros dėstytojų ir absolventų vadovaujami folkloro ansambliai 29 d. 12 val. *Kongresų rūmų Kamerinėje salėje* – XIV tarptautinis Lietuvos kompozitorų kamerinės muzikos atlakimo konkursas 29 d. 16 val. *J. Karoso salėje* – etnomuzikologų konferencijos koncertas ir vakarėnė **Lietuvos muzikų rėmimo fondas** XII. 1 d. 18 val. *Šv. Jonų bažnyčioje* – F. Lateno kūrybos vakaras. Dalyvauja kompozitorius F. Latėnas, styginių kvartetas „Art Vio“: I. Rupaitė-Petrikienė (I smuikas), K. Venclavas (II smuikas), T. Petrikis (altais), P. Jacunkas (violinčelė). Solista R. Lipinaitytė (smuikas), P. Jacunkas (violinčelė), I. Baikštytė (fortepijonas). Programoje F. Lateno kūriniai S. Vainiūno namuose XII. 2 d. 18 val. – B. Dvariono muzikos mokyklos Chorinio dainavimo Bendrojo fortepijono metodinės grupės edukacinis meninės projekto „Polifoninė muzika“ 3 d. 17 val. – Vilniaus Karoliniškių muzikos mokyklos flėties mokytoja ekspertė V.M. Žabrodaitė ir jos mokinės **Šv. Kotrynos bažnyčia** 28 d. 19 val. – „Gintaro dainos“. Atlikėjai valstybinis choras „Latvija“ (vad. – M. Sirmas, Latvija), Vilniaus miesto savivaldybės choras „Jauna muzika“. Dir. – M. Sirmasaias ir V. Augustinas **Šv. Kazimiero bažnyčia** 29 d. 15 val. – J. Lorentzenas (vargonai, Danija) ir M. Stevns (sopranas, Danija). Programoje G.F. Händelio, C. Nielseno, D. Buxtehude's ir kt. kūriniai **Valdovų rūmai** *Baroko muzikos festivalis „Baroko vakarai“* 29 d. 19 val. – „Concert en trio „Storie d'amore“ M. Maullonas (baritonas), L. Peres (smuikas), V. Dumestre (gitarė) 30 d. 17 val. – barokinis vaidinimas „Enfants de la Malle (Lagamino vaikai)“. Atlieka mimai S. Amori, M.M. Bennis XII. 1 d. 19 val. – „Tenebrae (Sutemos)“. Ansamblis „Poème Harmonique“ 2 d. 19 val. – P. Hantai (klavesinas) XII. 5 d. 19 val. *Renesansinėje menėje* – Vilniaus kultūros centro moterų choras „Liepos“ (choro meno vad. ir dir. – A. Stepanavičiūtė-Zupkauškienė). Dalyvauja Vilniaus chorinio dainavimo mokyklos „Liepaitės“ Jaunių choras, styginių kvartetas „Art Vio“ **Vaka rai** **VILNIUS** **Rašytojų klubas** 28 d. 17 val. – poetų grupės „Svetimi“ naujos poezijos antologijos „Svetimi po 20“ pristatymas. Vakare dalyvauja poetai D. Dirgėla, E. Ignatavičius, L. Leščinskės, A. Šlepikas, D. Valančiauskas, V. Gužauskas XII. 2 d. 17.30 – T. Vaisetos knygos „Paukščių miegas“ pristatymas. Dalyvauja rašytojai T. Vaiseta, M. Nastaravičius, A. Ališauskas, A. Jakučiūnas 4 d. 17.30 – susitikimas su literatūrologu K. Urba ir vertėju V. Alksnėnu. Dalyvauja skaitovės V. Mickevičiūtė, I. Plaušinaitytė ir aktorius V. Žirkus **Nacionalinė dailės galerija** XII. 4 d. 20 val. – Architektūros [pokabių] ciklas „Koks miestas?“. B. Ramo (Ispanija, Olandija) paskaita „Dievų malonė“	**Bibliografinės žinios** **GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS** Aš beržas : poezija ir laikai / Paulius Širvys ; [sudarė Deimantė Kažukauskaitė-Kukulienė]. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2014 (Vilnius : BALTO print). – 216, [1] p. : faks., portr. – (Lietuvos literatūros lobynas: XX amžius : LLL / visuomeninė redaktorių taryba: Viktorija Daujotytė ... [et al.], ISSN 1822-2307 ; Nr. 32). – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9986-39-817-2 (jr.) Dinozaurų sklaida : diptikai / Romas Daugirdas. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 111, [1] p. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-9986-39-818-9 (jr.) Gegutės šaukmas : romanai / Robert Galbraith ; iš anglų kalbos vertė Danguolė Žalystė. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Vilnius : BALTO print). – 413, [2] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-1620-3 (jr.) : [35 Lt 31 ct] Kai vėl tave sutiksiu : [romanas] / Mhairi McFarlane ; iš anglų kalbos vertė Rasa Stašytė. – Kaunas : Jotema, [2014] (Vilnius : BALTO print). – 381, [2] p. – Tiražas [2500] egz. – ISBN 978-9955-13-483-1 (jr.) Kaip žibas : romanai / Aldona Ruseckaitė. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 230, [1] p. – Tiražas 1200 egz. – ISBN 978-9986-39-816-5 (jr.) Krymo sala : romanai / Vasilijus Aksionovas ; iš rusų kalbos vertė Vytautas Tunkūnas. – Vilnius : Bonus animus, [2014] (Vilnius : BALTO print). – 414, [1] p. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-9955-754-20-6 (jr.) Laiko gijos : [romanas] / María Dueñas ; iš ispanų kalbos vertė Alma Naujokaitienė. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Vilnius : BALTO print). – 579, [3] p. – Tiražas 2200 egz. – ISBN 978-609-01-1606-7 (jr.) : [40 Lt 26 ct] Likimo upė : romanai / Apolinaras Čepulis. – Vilnius : Alma littera, 2014- . (jr.) D. 1. – 2014 (Vilnius : Spauda). – 509, [3] p. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9955-08-378-8 : [23 Lt 24 ct] Nepažystamas mėnesienoje : [romanas] / Jude Deveraux ; iš anglų kalbos vertė Margarita Vilpišauskaitė. – Kaunas : Jotema, [2014] (Vilnius : BALTO print). – 302, [1] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-9955-13-482-4 (jr.) Penkiolikos metų kapitonas : romanai / Jules Verne ; iš prancūzų kalbos vertė Ramutė Ramunienė. – [5-asis patais. leid.]. – Vilnius : Auksio pieva, 2014 (Gargždai : Print-it). – 434, [8] p. : iliustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-8105-09-4 (jr.) Poetiinis Druskininkų rudojo = Druskininkai poetic fall : almanachas / sudarytojai ir redaktoriai Marius Burokas, Vytas Deksnys. – Vilnius : Vaga, [2014]. – ISSN 1822-3079 2014. – [2014] (Vilnius : BALTO print). – 327, [1] p. : portr. – Tiražas 300 egz. Skambantys Rusijos kedrai / Vladimiras Megre ; iš rusų kalbos vertė Laima Valiuško]. – Vilnius : Baltosios gulgės, 2014 (Vilnius : Spauda). – 239, [1] p. – (Skambantys Rusijos kedrai ; kn. 2). – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-609-8047-22-6 (jr.) Tėvo nuodėmės : [romanas] / Jeffrey Archer ; iš anglų kalbos vertė Paulė Budraitė. – Kaunas : Jotema, [2014] (Vilnius : BALTO print). – 366, [2] p. – Ciclo „Kliptonų kronikos“ 2-oji knyga. – Tiražas [2500] egz. – ISBN 978-9955-13-484-8 (jr.) Užtvara nuo vandenyno : romanai / Marguerite Duras ; iš prancūzų kalbos vertė Violeta Tauragienė. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2014 (Vilnius : Standartu sp.). – 287, [1] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9986-39-814-1 (jr.) Vienišos vėliavos : rinktiniai eileraščiai / Rolandas Rastauskas. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 222, [1] p. – (Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatai ; kn. 17). – Virš. antr. ir aut. neuurodyti. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-9986-39-820-2 (jr.) Ziemos sodas : [romanas] / Kristin Hannah ; iš anglų kalbos vertė Ieva Albertavičienė]. – Vilnius : Gimtasis žodis, 2014 (Vilnius : BALTO print). – 431, [1] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9955-16-513-2 (jr.) **GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS** Dangus griūva : lietuvių pasaka / [dailininkas Juozas Rimeikis]. – Kaunas : Jūsų Flintas, [2014] ([Kaunas] : Spaudos praktika). – [16] p. : iliustr. – Tiražas 6000 egz. – ISBN 978-609-419-492-4 Drebantis riteris : [pasaka] / Kęstutis Kasparavičius ; iliustracijos autorius. – Vilnius : Nieko rimto, 2014 (Vilnius : BALTO print). – [30] p. : iliustr. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-609-441-261-5 (jr.) Dvylika dovanų Kalėdų Seneliui : [pasaka] / Mauri Kunnas, Tarja Kunnas ; iliustracijos autorius ; iš suomių kalbos vertė Akvilė Giniotaitė. – Vilnius : Nieko rimto, 2014 (Spausd. Suomijoje). – [41] p. : iliustr. – Virš. nurodytas tik 1-asis aut. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-609-441-223-3 (jr.) Eglė, žalčių karalienė : lietuvių liaudies pasaka : atspaustinta reginčiųjų ir Brailio raštu / [sudarytojai Saulius Jokūbas, Eglė Jokūbaitė] ; [iliustracijų autore Rūta Arlauskaitė]. – [2-oji laida]. – [Klaipėda] : Verslas ar menas, 2014 ([Klaipėda] : S. Jokūbo I-kla-sp.). – 21

„Kol nenuėjau miegoti“

Savaitės filmai

Ida ***

...7-ojo dešimtmečio pradžios Lenkija. Aštuoniolikmetė našlaitė Ana (debiutantė Agata Trebuchowska) užaugo vienuolyno prie glaudoje ir renegasi priimti ižadus. Tačiau prieš tai ji turi įvykdyti vienuolyno vyresniosios valią: susipažinti su vieninteles savo giminaitė Vanda (Agata Kulesza). Kadaiše įtakingu prokurorė, praminta „krūvinają Vandą“, iškart pareiškia, kad iš tikrujų Ana yra žydė Ida – per karą žuvusios jos sesers duktė. Kartu jos važiuoja į kaimą, suranda Idos tėvų namus. Režisierius Pawełas Pawlikowski filmo rodo dvieju stiprių asmenybių, požiūrių į gyvenimą susidūrimą, nors Idos dar tik laukia tikrasis pasirinkimas – grįžti į vienuolyną ar likti pasaulyje. Kukli, kameriška, nespalvota, meistriškai Łukaszoo Žalio ir Ryszardo Lenczewskio nufilmuota „Ida“ – sėkmingesnias pastarųjų metų lenkų filmas, sulaukęs ne tik festivalių prizų ir penkių šiometės Europos kino akademijos apdovanojimų nominacijų, bet ir didžiulio JAV, Prancūzijos ir kitų šalių žiūrovų dėmesio (Lenkija, Danija, 2013). (Vilnius)

John Wick ***

Davido Leitcho ir Chado Stahelskio filmo veikėjas – visai ne istorinė asmenybė, kaip kad atrodo pamačius lietuvišką pavadinimą. Baba Jaga pramintas Džonas Vikas (Keanu Reeves) – buvęs samdomas žudikas, rusų mafijos siaubas. Dabar jis gyvena protingai ir teisingai. Viskas pasikeičia, kai pavagiamas brangus Viko automobilis (1969 m. „Mustang“) ir nūžudoma kalytė Deizė – vienintelis gyvas priminimas apie mirusią Džono žmoną. Vikas trokšta atkerstyti. Taip prasideda susišaudymų ir kitokiu panasiu atrakcionu šou. Taip pat vaidina Michaelas Nyqistas, Alfie Allenas, Adrienne Palicki, Bridget Moynahan, Deanas Wintersas, Johnas Leguizamo (JAV, Kanada, Kinija, 2014). (Vilnius, Kaunas)

Kol nenuėjau miegoti ***

Nuo pat atsiradimo kinas mėgsta pasakoti istorijas apie praradusius atmintį žmones. Rowano Joffé's trilerio herojė, kurią suvaidino Nicole Kidman, prieš keliolika metų patyrė traumą ir dabar kickvieną ryta atkūrinėja savo gyvenimą. Filmas sukurtas pagal S.J. Watsono romaną, knygoje herojė viskų užsirašinėjo bloknote, filme – fiksuoja įvykius maža kamera. Taip pat vaidina Colinas Firthas, Markas Strongas, Anne-Marie Duff (D. Britanija, Prancūzija, Šveicarija, 2014). (Vilnius, Kaunas)

Sen-Loranas. Stilius – tai aš ****

Dar vienas filmas apie didžių madų kūrėjų Yves'ą Saint-Laurent'ą. ... Septintojo dešimtmečio pradžioje dizaineris ieško įkvėpimo ir atsakymų į kankinančius klausimus Paryžiaus bohemos vakarėliuose, Marakešo viloje, narkotikuose, užmezga santykius su Pierre'u Bergé. Vienas pačių talementingiausių šių dienų prancūzų kino kūrėjų Bertrand'as Bonello ne tik papasakojo dešimties unikalais menininko gyvenimo metų istoriją, nes 1965–1976 m. didžiausio jo karjeros triumfo, o kartu didžiausią asmeninio gyvenimo nelaimių laikotarpį. Bonello, kurio filme pagrindinius vaidmenis suvaidino Gaspard'as Ullielis, Jérémie Renier, Louis Garrelis, Léa Seydoux, o Helmutas Bergeris įkūnijo Saint-Laurent'ą 1989-aisiais, taip pat sukūrė išsimintiną svaigios epochos portretą. Gal todėl Bergé kategoriskai priešinosi šiam filmui ir palaimino kitą, Lietuvoje jau rodytą filmą, kurį sukūrė Jalilas Lespert'as (Prancūzija, 2014). (Vilnius)

Tarp žvaigždžių ***

Kai paaiškėja, kad mūsų laikas Žemėje baigiasi, mokslininkų būrys išsiengria į svarbiausią misiją. Jie keliauja už mūsų galaktikos ribų, iš naujo atrastu erdvės ir laiko tuneliu, kad įsitikintų, ar žmonės turi šansą išgyventi tarp žvaigždžių, kitame išmatavime. Fiziko Kipo Thorne'o teorija parremtą filmą iš pradžių rengesi kurti Stevenas Spielbergas, vėliau jis atiteko Christopheriui Nolanui, garsėjančiam neįprastais paprastų istorijų pasakojimo būdais. Pagrindinius vaidmenis sukūrė Matthew McConaughey's, Anne Hathaway, Jessica Chastain, Billas Irwinas, Ellen Burstyn, Michaelas Caine'as, Wesas Bentley's (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas)

***** – šedevras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Agnė Narušytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Finansininkė – Brigitė Misiuvienė

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

28–XII. 4 d. – Madagaskaro pingvinai (3D, JAV) – 12, 14.10, 16.30, 20 val.
28–XII. 3 d. – Madagaskaro pingvinai (JAV) – 11, 13.10, 15.20, 17.50; XII. 4 d. – 11, 13.10, 15.20 (lietuvių k.); 28–XII. 1, 3, 4 d. – 17.40 (originalio k.).
28–XII. 4 d. – Kol nenuėjau miegoti (JAV) – 11.30, 13.50, 16.20, 18.35, 21.45
Kaip atsikratyti boso 2 (JAV) – 11.10, 13.40, 16.10, 18.45, 21.30
28, XII. 1, 3, 4 d. – Kaip Hektoras laimės ieškojo (D. Britanija, Vokietija, Kanada, Pietų Afrika) – 18.15, 21.15; 29, 30 d. – 12.45, 18.15, 21.15; XII. 2 d. – 21.15
XII. 4 d. – Amžinai stilingos (rež. L. Plioplytė) – 19, 20 val.
XII. 4 d. – Serena (JAV, Prancūzija) – 18.50
XII. 2 d. – Geriausios 2014 metų „kanų liūtų“ reklamos – 19, 22 val.

28–XII. 1 d. – Tarp žvaigždžių (D. Britanija, JAV) – 11, 14.30, 18.15, 20.30, 21.30; XII. 2 d. – 11, 14.30, 18.15, 20.30, 21.30; 3 d. – 11, 14.30, 20.30, 21.30; 4 d. – 11, 14.30, 18.15
28, XII. 1, 3, 4 d. – Bado žaidynės. Strazdas giesmininkas. 1 dalis (JAV) – 15.10, 18, 21 val.; 29, 30 d. – 12.30, 15.10, 18, 21 val.; XII. 2 d. – 15.10, 18, 21.30
28, XII. 1, 3 d. – Pakelui (rež. R. Marcinkus) – 14, 19 val.; 29, 30 d. – 11.45, 14, 19 val.; XII. 2, 4 d. – 14 val. (N-13); 28–XII. 4 d. – Pakelui (rež. R. Marcinkus) – 16.30, 21.30 (N-16)
28–XII. 1, 3 d. – Vaikystė (JAV) – 14.10, 20.15; 2 d. – 14.10; 4 d. – 21.30
28–XII. 4 d. – Džesis ir Petas (D. Britanija) – 11.20, 15.40; Džesis ir Petas (3D, D. Britanija) – 13.30
28–XII. 1, 3, 4 d. – Iñiršis (D. Britanija, JAV, Kinija) – 20.50
28–XII. 4 d. – Lošėjas (rež. I. Jonynas) – 15.30
28–XII. 1, 3, 4 d. – Dviejų nakčių nuotykis (JAV) – 19 val.
28–XII. 1, 3 d. – John Wick (JAV) – 21.15
29, 30 d. – Gustavo nuotykiai (rež. V. Lekavičius, A. Gricius) – 11.30
28–XII. 4 d. – Dėzinukai (JAV) – 13.50
Aleksandras ir baisiai, labai siaubingai nesėkminga diena (JAV) – 16.10
28–XII. 1, 3 d. – Dingusi (JAV) – 18.30
28–XII. 1, 3, 4 d. – Redirected (rež. E. Velyvis) – 21.45; 29, 30 d. – Sparnai: ugnies tramdytojai (JAV) – 12 val.
28–XII. 1, 3 d. – 1971-ieji (D. Britanija) – 17.30, 16.50; 2 d. – 16.50

Forum Cinemas Akropolis

28–XII. 1, 3, 4 d. – Madagaskaro pingvinai (JAV) – 10.10, 14.30, 19 val.; XII. 2 d. – 10.10, 14.30; 28–XII. 1, 3, 4 d. – Madagaskaro pingvinai (3D, JAV) – 12.20, 16.40, 20.50; XII. 2 d. – 12.20, 16.40
28–XII. 4 d. – Kaip atsikratyti boso 2 (JAV) – 11.10, 13.50, 16.20, 18.50, 21.30; Kol nenuėjau miegoti (JAV) – 17.20, 19.45, 21.50
XII. 4 d. – Serena (JAV, Prancūzija) – 18.10
XII. 2 d. – Geriausios 2014 metų „kanų liūtų“ reklamos – 19, 22 val.
28–XII. 4 d. – Bado žaidynės. Strazdas giesmininkas. 1 dalis (JAV) – 10.20, 13.05, 15.50, 18.40, 21.20; 28–XII. 1, 3, 4 d. – Tarp žvaigždžių (D. Britanija, JAV) – 11, 14.30, 18, 21.10; XII. 2 d. – 11, 14.30
28–XII. 1, 3, 4 d. – Pakelui (rež. R. Marcinkus) – 14.55, 19.30, 21.40; XII. 2 d. – 14.55, 21.40 (N-16)
28–XII. 4 d. – Pakelui (rež. R. Marcinkus) – 12.40, 17.15 (N-13)

Džesis ir Petas (D. Britanija) – 10.50, 13, 15.10
28–XII. 1, 3 d. – Karti, karti 2 (Rusija) – 11.20, 18.20; XII. 2, 4 d. – 11.20

28–XII. 1, 3, 4 d. – John Wick (JAV) – 13.40, 20.40; XII. 2 d. – 13.40

28–XII. 1, 3, 4 d. – Redirected (rež. E. Velyvis) – 16, 18.30; XII. 2 d. – 16 val.

29, 30 d. – Sparnai: ugnies tramdytojai (JAV) – 10.40

28–XII. 4 d. – Gustavo nuotykiai (rež. V. Lekavičius, A. Gricius) – 12.45; Vaikystė (JAV) – 15.05; Dėzinukai (JAV) – 10.30

28, 30 d. – Iñiršis (D. Britanija, JAV, Kinija) – 21.35; 29, XII. 1, 3 d. – Dviejų nakčių nuotykis (JAV) – 21.35

Džesis ir Petas (D. Britanija) – 10.50, 13, 15.10
29 d. – „Kalėdinis Tindirindis“ – 13 val.

29 d. – Nematomas frontas (JAV, Lietuva, Švedija) – 15 val.; XII. 1 d. – 17 val.; 3 d. – 16.30

29 d. – Siurealistinis pasaulis („Tindirindis“) – 17 val.; 30 d. – Pasakų pasaulis („Tindirindis“) – 11, 13 val.; 30 d. – Radviliada (rež. R. Rakauskaitė) – 15.15; 2 d. – 16.45; 30 d. – Šieletrinė meilėjai („Tindirindis“) – 17 val.

30 d. – Mergaitė su katiniu (Italija) – 18.45; XII. 4 d. – 17 val.

XII. 1 d. – LUX kino dienos. Klasės priešas (Slovėnija) – 13 val.; 2 d. – Merginų gauja (Prancūzija) – 13 val.

2 d. – Geriausios 2014 metų „kanų liūtų“ reklamos – 19, 21.30; 4 d. – 21 val.

3 d. – Juoda duona (čiklas „Ispaniškai“) – 17.30

3 d. – Vakaras su Izolda. Meistras ir Tatjana (rež. G. Žickyte) – 18.30
4 d. – Šefas ant ratų. Virtuvė Los Andžele (JAV) – 15 val. (senjori arbatėlė)

4 d. – Dviračiais per Gruziją (dok.f., Lietuva) – 19 val.; 4 d. – Amžinai stilingos (rež. L. Plioplytė) – 19.30

„Skalvijos“ kino centras

28, XII. 1 d. – Ida (Lenkija, Danija) – 17 val.; 2 d. – 21.25

28 d. – Mergaitė su katiniu (Italija) – 18.40;

29 d. – 16 val.; 30 d. – 16 val.; XII. 1 d. – 18.40

28 d. – Teisėjas (JAV) – 20.40; 29 d. – 18 val.; 30 d. – 20.50; XII. 1 d. – 20.40

29 d. – Sen Loranas. Stilius – tai aš (Prancūzija) – 20.40; XII. 2 d. – 18.40

XII. 4 d. – Avinėlio vartai (dok. f., rež. A. Stonys) – 20 val.

Festivalis „Tindirindis 2014“

2 d. – programa „Siurrealistinis pasaulis“ – 17 val.; 3 d. – programa „Vaizdų muzika“ – 17 val.; 4 d. – programa „Suaugusiu žaidimai“ – 21 val.

3 d. – „Atsiveriantys „Meno avilio“ archyvai“. Ciklas „Henrikas Šablevičius ir jo mokiniai“. III vakaras „leškojimai“. Atspindžiai (rež. H. Šablevičius), Šokantis kirminas (rež. I. Jonynas) – 19 val.

3 d. – Ch. Markero trumpų filmų programa – 21 val.

4 d. – Dabar rodome (Filipinai, Prancūzija) – 15 val.

30 d. – Paskutinis tango Parizyje (Italija) – 18 val.

29 d. – Mažylio Nikolia atostogos (Prancūzija) – 14 val.

30 d. – Gustavo nuotykiai (rež. V. Lekavičius, A. Gricius) – 14 val.

30 d. – Gustavo nuotykiai (rež. V. Lekavičius, A. Gricius) – 14 val.

30 d. – Mažylio Nikolia atostogos (Prancūzija) – 14 val.

30 d. – Mažylio Nikolia atostogos (Prancūzija) – 14 val.

30 d. – Mažylio Nikolia atostogos (Prancūzija) – 14 val.

30 d. – Mažylio Nikolia atostogos (Prancūzija) – 14 val.